

1104

T. C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI EĞİTİMİ BÖLÜMÜ

MUSTAFA İbni MUHAMMED ANKARAVİ

YÂSİN SÛRESİ TEFSİRİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

T. C.
Yükseköğretim Kurulu
Doküman Yayın Merkezi

Hazırlayan :
Nadide GÜRBÜZ

Yöneten :
Prof. Dr. Ahmet Bican ERCİLASUN

Ankara, 1986

İ Ç İ N D E K İ L E R

SÖZBAŞI	1
GİRİŞ	3
İMLA ÖZELLİKLERİ	7
GRAMER ÖZELLİKLERİ	23
METİN TESBİTİ İLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR . . .	35
METİN	37
BİBLİYOGRAFYA	118

S O Z B A Ő I

14. yüzyıl, bilindiği gibi, Türk dilinin dış tesirlerden nisbeten uzak olduğu bir devredir. Anadolu Selçukluları, Beylikler ve Osmanlı Devleti'nin başlangıç zamanlarında, sayıca az olmakla beraber keyfiyetçe mühim eserler telif edilmiştir. Bu eserlerin çoğunlukla tefsirler, dinî hikayeler, halk tipi mesnevîler ve sözlük çalışmaları olduğunu biliyoruz.

Bu yüzyılda yazılmış eserlerimiz üzerinde yapılan çalışmalar devam etmektedir. Bununla birlikte bu çalışmaların uzun zaman aldığı, yetersiz kaldığı ve henüz bu dönem eserlerinin bütünüyle ortaya çıkarılmadığı da bir vâkıâdır. Türkçe'mizin dil özelliklerini incelemek, bu devre eserlerinin gün ışığına çıkmasına katkıda bulunmak için böyle bir çalışma yaptık.

Üzerinde çalıştığımız Yâsin Sûresi Tefsiri, Konya Koyunoğlu Müzesi Yazma Kitaplar kısmında 13391 envanter numarada kayıtlı olan bir mecmuânın baş tarafındadır. Mecmuânın tamamında üç ayrı sûrenin tefsiri bulunmakta olup; üzerinde çalıştığımız Yâsin Sûresi Tefsiri ilk otuz varakta yer almaktadır.

Yâsin Tefsiri ile ilgili çalışmalarımızı iki bölümde topladık:

a) İnceleme

b) Metin

Tefsirin müellifi belli olmadığından, inceleme bölümünün başında, diğer iki tefsirden hareketle -ancak tahminde bulunmak sûretiyle- bilgi vermeye çalıştık.

Daha sonra metni gramer ve imlâ özellikleri yönünden inceledik. Bu çalışmalarımızın Türk dili araştırmalarına ışık tutacağını sanmaktayız.

Çalışmamızın ilk gününden, tamamlandığı âna kadar daimâ yardım ve desteğini gördüğüm değerli hocam, Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun'a teşekkürü zevkli bir vazife bilirim.

Nadide Gürbüz

G İ R İ Ő

Eser, Konya Koyunođlu Múzesi'nin, 13391 envanter numarasında kayıtlı bir mecmuânın baş kısmında yer almaktadır.

Yazısı yer yer harekeli nesiftir. Olçüleri 170x255'tir. 30 yaprak (58 sahife) tır. Eser, meşin ciltli ebrûludur. Kitap kısmen tahrip olmakla beraber rahatça okunabilmektedir. Siyah mürekkeple kalın bir kağıda yazılmıştır. Bazı âyetler kırmızı çizgilerle belirtilmiş, âyet duraklarına da kırmızı noktalar konulmuştur.

Eser, H. 858 tarihinde Receb ayının evvelinde (M. 1454, 27 Haziran- 7 Temmuz arasında) istinsâh edilmiştir. Bunu 30 a sahifesinin sonundaki kayıttan anlıyoruz. Bizim incelediğimiz Yâsin Süresi Tefsîri'nde müstensihin adı yoktur. Ancak aynı tarihte istinsâh edilmiş ve aynı eserin ikinci bölümünde yer alan Tebâreke Tefsîri'nde müstensih Molla İyâs olarak geçmektedir. İstinsâh tarihinin ve yazının aynı olması dolayısıyla, üzerinde çalıştığımız Yâsin Süresi Tefsîri'nin müstensihinin de Molla İyâs olduğu rahatlıkla tahmin edilebilir.

Üzerinde çalıştığımız 30 varaklık nüshada yazmanın kim tarafından yazıldığı, eser sâhibinin kim olduğu

belirtilmemektedir. Tefsîrin sonunda da bu bilgileri verecek herhangi bir kayda veya nota rastlanmamıştır.

Ancak eserin bulunduğu mecmuâ 158 varak olup, Yâsin sûresi'nden sonraki iki bölümde, başka sûrelerin tefsîrleri de bulunmaktadır.

Tefsîrin bulunduğu mecmuânın ikinci bölümünde yer alan Tebâreke Sûresi Tefsîri'nin 30b-8. satırında müellifin adı, yine aynı sahifenin 14. satırında da ithâf edildiği şahsın adı yer almaktadır.

Mecmuânın üçüncü bölümünde ise, dört ayrı sûrenin tefsîri, (İhlâs Sûresi, Yûsuf Sûresi, Nebe' Sûresi ve E-hâdîs-i Nebeviyye) bulunmakta olup bu bölüm, Çelebi Murad bin Arslan bin İnanç Bey'e ithâf edilmiştir.

Yaptığımız araştırmadan müellifin kendi adını sadece ikinci bölümde zikrettiğini anlamış bulunuyoruz. Çünkü, her üç eserin de gerek üslûbu, gerek aynı mecmuâ içinde yer alması özelliğinin benzer olması, mecmuânın tamamının aynı kişi yani Muhammed bin Mustafa tarafından telif edildiğini açıkça göstermektedir. Yâsin ve Tebâreke tefsîrlerinin ithâf edildiği kişinin "Çelebi gıyāsü'd-devle ve 'ddîn sultānū'l-guzāti ve'l-mücāhidin cemālū'l-islām ve'l-müslimīn Murad Beg bin Orhan Beg bin Osman " olduğu; ikinci bölüm, s. 30b-13. ve 14. satırlardan anlaşılmaktadır.

Mecmuânın tamamındaki yazı aynıdır. Bu yazı yer yer harekeli bir nesîhtir. Bilhassa okunmasında güçlük olabileceği tahmin edilen kelimelere hareke konmuştur. Gerek kullanılan üslûb, gerek aynı müstensihhin mecmuânın tamamını yazması ihtimâli, gerekse istinsah tarihinin (H.858) üç bölümde de aynı olması, incelediğimiz eserin de Mustafa bin Muhammed tarafından kaleme alındığı kanaatini kuvvetlendirmektedir.

Bursalı Mehmed Tahir Efendi'nin Osmanlı Müellifleri'nde geçen Mustafa ibni Muhammed Ankaravî × büyük bir ihtimalle bizim incelediğimiz eserin müellifi olan Mustafa bin Muhammed'le aynı şahıstır.

Osmanlı Müellifleri'nde, Mustafa ibni Muhammed Ankaravî hakkında şu bilgi verilmiştir:

"Osmanlı ulemâsının eskilerinden bir zâttır. Mukaddimesinde Şehzâde Süleyman Paşa adına yazıldığı bildirilen, büyük bir cilt hâlinde Türkçe olan Sûre-i Mülk Tefsîri Osmanlı lisanının tarihi bakımından ehemmiyeti hâizdir. Bir de Mev'ıza, Fezâil-i Şuhûr-ı Selâse, Mucizât, Fazîlet-i Salâvat ve hikâyât-ı Latife ani'l-eslâf-dan bahseden Türkçe Hullün Nâsihîn isminde diğer bir eseri de vardır ki, her ikisi de umumî kütüphânedeki mevcuttur.

Buna göre, Tebâreke Tefsiri'nin önce Murad Beğ'in ağabeyi Süleyman Paşa'ya sunulduğu, Süleyman Paşa'nın 1359'daki ölümünden sonra bu eserin Yâsin Tefsiri ile birleştirilerek I. Murad'a takdim edildiği tahmin edilebilir. Buradan hareketle Yâsin Tefsiri'nin I. Murad zamanında yani 14. yüz yılın ikinci yarısında yazıldığı düşünülebilir.

İ M L A Ö Z E L L İ K L E R İ

İ M L Â Ö Z E L L İ K L E R İ

Eserimizde Eski Anadolu Türkçesi imlâ özellikleri ve istikrarsızlıkları bütünüyle görülür. Gerek eklerde, gerek kelime köklerinde, eserin tamamında uyulmuş belli kalıplar yoktur. Eski Anadolu Türkçesi'nin bu özelliği, dönemin diğer eserlerinde olduğu gibi Yâsin Tefsirinde de göze çarpar.

Metinde tesbit edebildiğimiz belli başlı imlâ özellikleri şunlardır:

U n l ü l e r i n Y a z ı l ı ş ı

a ünlüsünün yazılışı:

1. Metinde a ünlüsü kelime başında, bazen elifle (ا), bazen de üstünlü elifle (أ) veya harekesiz olarak gösterilmiştir.

ادِله	(adıla, 3b-9)
السُونَلَر	(alsunlar, 18a-2-3)
المدم	(almadum, 21b-5)
انده	(anda, 28b-4)
ارسنده	(arasında, 1b-6)
السا	(alsa, 5a-16)
انلره	(anlara, 5b-15)
اقرار	(aقرار, 22a-7)
ارخاسنده	(arhasında, 28b-9)
انلررب	(anları, 22b-1)

2. a ünlüsü kelime başında bazı Türkçe kelimelerde med'li elifle (آ) yazılmıştır.

آدی	(adı, 3b-6)
آدالر	(adalar, 6a-6)
آیلا	(ayıla, 15a-17)
آدیدر	(adıdur, 23b-11)

3. a ünlüsü kelime içinde ise, üstün işareti (ـِ) ile gösterilmiştir.

وَریدی	(varıdı, 7b-16)
اِرِمَقْدَن	(ırmaqdan, 23b-10)
اِنْدَن	(andan, 15a-16-17)
اِچَرُز	(açaruz, 6b-10)

4. Kelime içinde ve sonunda a ünlüsü bazen de lâm elif (لا) ile yazılmıştır.

قالار	(kalalar, 19b-12)
اولا	(ola, 2a-15)
بُونِئِلا	(bunıñla, 4a-13)
قَنَدِیلا	(kanadıla, 15b-3)

5. Kelime sonunda a ünlüsü bazen üstünlü he (أ, ۰); bazen de üstünsüz he (ا, ۰) ile yazılmıştır.

قَتِنْدَه	(katında, 2a-10)
طیرَه	(toyura, 2a-14)
قَرَاكُودَه	(karañuda, 13b-7)

بَيْنَهُ	(boynına, 5a-2)
أَرْتَلِينَ	(artlarına, 5a-8)
بَشْمَهُ	(başuma, 13b-2)
بِرْعَاهُ	(birağa, 17b-15)

6. Kelime sonunda a ünlüsünün elifle (ا) yazıldığı da görülür.

قَاتِنَا	(katına, 6b-15)
قَالِمَا	(kılmaya, 9a-1)
يَعَا	(yağa, 24a-1)

e ünlüsünün yazılışı:

1. e ünlüsü kelime başında üstünlü veya üstünsüz elifle (اَ), (ا) yazıldığı görülür.

اِيْمَلِكْ	(eylemek, 3b-13)
اَللْدَن	(elünden, 14a-17)
اَيَلْرُزْ	(eylerüz, 6a-1)
اَرِيْيَدِي	(eriyeydi, 26a-4)

2. e ünlüsü kelime içinde bazen üstün işareti (َ) ile bazen de harekesiz olarak gösterilmiştir.

اَيَلْرُزْ	(gez, 3b-3)
اَيَلْرُزْ	(giceyedek, 2a-16)
اَيَلْرُزْ	(keseler, 15b-10)
اَيَلْرُزْ	(yitmez, 23a-3)

3. e ünlüsü kelime sonunda üstünlü veya üstünsüz he-
(َ, ِ, ُ, ِ, ِ) ile yazılmıştır.

أَكْرَمُونَ	(öñlerinde, 5a-17)
دُونَهُ	(döndüre, 15b-3)
بِرْلَى	(birle, 3b-17)
بِنُومِ	(benümüle, 25b-4)

4. e ünlüsü kelime sonunda bazen de elifle (ا) ya-
zılmıştır.

كَيْفَا	(gice, 2a-17)
دَيْسَا	(dise, 3b-17)
لَوْغِنَا	(gögüne, 14a-7)
دَيْلَا	(dilese, 29b-2)

5. e ünlüsü kelime sonunda lââm elifle (ل) de yazıl-
maktadır.

أَلَّارِيْلَا	(elleriyle, 5a-2)
كَلَا	(gele, 24b-6)
كَيْمُونِ	(kimünile, 25b-5)
أَمْرِيْلَا	(enrile, 30a-4)

ا ve i ünlülerinin yazılışı:

1. ا ve i ünlüleri kelime başında genellikle esreli
elif (ا) ile yazılmaktadır.

إِشِيدَنْلَرَهْ	(işidenlere, 2b-2)
إِرِيŞِدُمْ	(irişdüm, 4a-11)
إِلْدَدَلُوم	(iledelüm, 5a-16)

إِراق	(ırak, 6a-14)
اِشْدِي	(işiddi, 10b-5)
اِرْسُرْسَا	(irişürse, 12b-12)

2. ı ve i ünlülerinin kelime başında esreli elif ye (اِ) ile yazıldığı gibi sadece elif (ا) ile de yazıldığı görüyoruz.

اِنِير	(iner, 14a-7)
اِرْدَة	(ide, 2b-5)
اِدْر	(ider, 3b-9)
اِرْمَاق	(ırmaç, 24a-6)
اِكِي	(iki, 29a-13)

3. ı ve i ünlüleri kelime içinde esre (اِ) ile veya harekesiz yazılmaktadır.

اِلْدَلِيم	(iledelüm, 5a-16)
بِلُرُلر	(bilürler, 12b-4)
دِلِرِم كِي	(dilerim ki, 23b-5)
سِيزِي	(sizi, 22b-17a)
دِلِي	(dili, 22a-3)

4. ı ve i ünlüleri kelime sonunda ise esre (اِ) ile ve esresiz y (ي) ile yazılmaktadır.

طَايِفِي	(tayıfeyi, 14a-15)
اِرْزُلُفِي	(uzunluğu, 20b-13)
كَلْدِي	(geldi, 28b-5)

سِزِ	(sizi, 22b-17)
اِشْلَه	(işledi, 27b-13)
اُرُو طُرْدِ	(uru turdı, 30a-6)

5. Bilindiği gibi ki bağlama edatında bulunan i ünlü-
sü he (ه) ile yazılır. Metinde de böyle yazılmıştır.

نِتْكِه	(niteki, 1b-11)
---------	-------------------

o, u, ö, ü, ünlülerinin yazılışı:

1. o, u, ö, ü, ünlüleri kelime başında; sadece elif
(ا), ötreli elif (اٲ), sadece elif ve vav (او) veya öt-
reli elif vav (اٲو) ile yazılmaktadır.

الْدِ	(oldı, 7b-1)
اِرْتُنْدُكْدِ	(örtündü, 13b-1)
اُقَا	(okısa, 1b-13)
اُرْتَدِ	(örttdi, 5a-12)
اَلْمِ	(ölüm, 23a-7)
اَوَقْدِ	(okıdı, 5b-3)
اَوْلِ	(ol, 1b-5)
اَوْنِ	(on, 1b-13)
اَوْدِ	(odı, 3a-6)
اَوْرْتْمُشْدُمِ	(örtmüşdüm, 13b-2)
اَوْدَدُنِ	(oddan, 20a-6)

2. o, u, ö, ü, ünlüleri kelime içinde ötre (ٲ) ile
veya harekesiz yazılmaktadır.

صَوْفَدَه	(şovukda, 6a-11)
بُنلَر	(bunlar, 16b-1)
صَوْفِي	(şuyı, 26a-9)
كُو لِنَا	(gögüne, 14a-7)
بُلَيْدِي	(bulaydı, 9a-16)

3. o, u, ö, ü, ünlüleri kelime sonunda daima ötre (---) ve vav (و) ile yazılmaktadır.

قُرْقُلُو	(korkulu, 2a-14)
أُرْتُلُو	(örtülü, 5a-5)
طُولُو	(tolu, 11b-5)
بُو	(bu, 27b-3)

Ünsüzlerin Yazılışı

p ünsüzünün yazılışı:

Arap alfabesinde p ünsüzünü karşılayan özel bir işaret olmadığı için, metnimizde p sesi genellikle پ ile karşılanmış; açıkça پ ile yazıldığı da olmuştur. Türkçe kelimelerde پ kullanılışı azdır.

پيغام بر	(peygamber, 4a-9)
پيري	(piri, 10b-16)
پادشاه	(padişah, 30a-13)
قبو	(kapu, 15b-3)
طپتولو	(teptolu, 24a-14)
توبوغينا ده	(tobuğına dek, 25b-10)
طپنوز كه	(tapunuz ki, 25a-12)

ç ünsüzünün yazılışı:

Kelime başında, içinde ve sonunda ç ünsüzü bulunan Türkçe ve yabancı kelimelerin bir kısmında bu ünsüz ç harfi (چ) ile; çoğunlukla c harfi (ج) ile karşılanmıştır.

چقینچہ	(çıkınca, 2a-11)
جواب جون	(cevâb, çün, 4b-3)
کچہ	(geçe, 15b-6)
آچاچار	(ağaçlar, 22a-7)
کوجلری	(güçleri, 28a-3)

g ünsüzünün yazılışı:

Metnimizde g ünsüzü için (ك) işareti kullanılmıştır.

دگول	(degül, 2b-3)
گوک	(gök, 2b-15)
گجی	(giceleri, 14a-14)
بگن	(bugün, 20a-16)
بگرک	(yigrek, 27a-15)

ñ ünsüzünün yazılışı:

ñ ünsüzü metnimizde devamlı olarak (ك) ile gösterilmiştir.

اكانا	(aña, 2b-16)
بگن	(biñ, 3b-3)
تگنر	(Tañrı, 3b-10)

قَمُونِك	(kamusunuñ, 5b-5)
كَلْدَة	(gönülde, 12b-16)
كَيْك	(kılun, 20a-8)

t ve d ünsüzlerinin yazılışı:

1. t ünsüzü kelime başında, içinde ve sonunda, bazen te (ت) ile, bazen de tı (ط) ile yazılmıştır.

تُرْكِي	(türkī, 2b-1)
طَنُوكَلِيك	(tanuklık, 3a-12)
طُتِيلَا	(tutıla, 17b-14)
طَارْتَارَكِن	(tartarken, 17a-15)
حَطَا	(haṭā, 20a-11)
قَرَقَات	(korkıt, 4b-12)
يَكِيَت	(yigit, 8a-6)
قَطَا	(kaht, 3b-4)

2. Metinde t ünsüzü kelimenin imlâsına göre, yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi te (ت) veya tı (ط) ile yazılmıştır. Burada takip edilen kâide, genelde ince sıradan ünlülerde te (ت) ; kalın sıradan ünlülerde tı (ط) kullanılmıştır. Bu durum, -birkaç istisna dışında- kelime başında daha çok görülmektedir.

طُورْدِي	(turdı, 5b-3)
طَامُو	(tamu, 5a-5)
طُولَا	(tola, 27b-7)

ترکی
تننگ

(Tūrki, 2b-1)

(teninün, 23b-1)

istisnâlar:

تا که
تکرنگ
بو تقدیره

(tā ki, 11a-2)

(Tañrınun, 10b-16)

(bu takdire, 4b-6)

3. t ünsüzü Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde sedâlılaşarak d'ye dönüşmüştür. Metnimizde bu özellik görülmektedir.

دورلو

(dürlü, 3b-7)

ادار

([adım] adalar, 6a-6)

دوتدیلر

(dutdılar, 8a-9)

اد

(id, 26a-6)

4. Bazı kelimeler ise hem te (ت) hem de dal (د)

ile yazılmıştır.

ایتدیلر

(eyitdiler, 5a-13)

ایددیلر

(eyiddiler, 7b-6)

آردلارینا

(ardlarına, 6a-2)

آرتلارینا

(artlarına, 5a-17)

s ünsüzünün yazılışı:

1. Metinde s ünsüzü kelimenin imlâsına göre sin (س) veya sat'la (ص) yazılmıştır. Burada takip edilen kâide, ince sıradan ünlülerde sin ; kalın sıradan ünlülerde sat

kullanılmasıdır. Bu durum, birkaç kelime dışında, kelime başında, içinde ve sonunda aynıdır.

سِن (sen, 3a-9)

سِيزَة (size, 8b-1)

سِدِر (şidılar, 9b-5)

سُوق (şovuk, 10a-17)

ذِكْل سِيز (degülsiz, 17a-2)

دِير سِيز (dirsiz, 8b-9)

اَصْبِي (assı, 5b-8)

istisnâlar:

كِلَاسِيز (kılâsız, 7a-2)

فُرْد مَسُون (kurdmasun, 15b-11)

سُودُر (süddür, 23b-8)

أَرْحَسِنْدَه (arhasında, 28b-9)

سَاغ (sağ, 9a-8)

كَبُوسِنْدَه (kapusında, 9a-12)

Bitişik Yazılan Kelimeler

Edat, bağ ve ek-fiil niteliğinde olan aşağıdaki kelimeler çoğunlukla metnimizde, kendilerinden önceki kelimelere bitiştirilerek yazılmıştır.

1. "ile" edatı:

عِشْقِيلَه (ışkıla, 2b-5)

أَنْكِيلَه (anuñıla, 3a-15)

طالھلا	(talihile, 11b-9)
أیلا	(ayıla, 15b-5)
افضایله	(ihfāyile, 19b-6)
کیمؤنله	(kimūnile, 25b-5)
صؤیله	(şuyıla, 26b-6)
مقبودئله	(ma'büdiyile, 28a-6)

2. "çün" edatı:

انامچؤن	(anuñçün, 2b-15)
بر بچؤن	(biriyiçün, 3b-12)
انئمغون	(inanmağıçün, 4a-17)
بئلكچون	(bunlaruñçün, 16a-17)
ایتمکچون	(eyitmekçün, 27b-5)
سزکچون	(sizinçün, 29a-8)

3. "kadar" ve "degin" edatları:

نقدر اراق	(nekadar ırak, 6a-14)
نقدر یاتتک	(nekadar yattun, 29b-16)
د زنده کین	(dizinedegin, 25b-10)
بغازنده کین	(bogazınadegin, 25b-11)

4. "dahı" bağlacı, bazan kendinden önce gelen kelimelere bitiştirilerek yazıldığı gibi çoğunlukla ayrı olarak yazılmaktadır.

بندھی	(bendahı, 7b-9)
سزدهی	(sizdahı, 23a-4)

وَدَهِي	(vedahı, 27b-7)
دَهِي دَلِيلِدُر	(dahı delildür, 16a-10)
سِزَه دَهِي	(size dahı, 17a-1)
گِتُرَلَر دَهِي	(getüreler dahı, 21a-2)
گُورْمَه دَهِي	(görmeye dahı, 23b-6)
اَكْرَتْمَدُك دَهِي	(ögretmedük dahı, 27b-1)

5. i- yardımcı fiili:

دُشْوَارِدِي	(düşvarıdı, 3b-13)
دِرِدِيلِن	(deredeyiken, 8a-5)
دِيرِدِي	(diridi, 9b-8)
دِيلَسِي	(dileseyidi, 16b-17)
وِيرِي	(vireyidi, 16b-17)
يِرِلَرْدِي	(yirlerdi, 18a-5)
كِيلِي	(kılaydı, 25b-17)
اَرْمِشِي	(armısidı, 29b-9)
وَارِدِي	(varıdı, 30a-7)

İki Türü Yazılan Kelimeler:

Metnimizde, aşağıdaki kelimelerde ikili yazılışlar

göze çarpmaktadır:

اَوْقَا	(okısa, 2a-15)	اَوْقَا	(okısa, 2a-14)
اَوْچِنجِي	(üçinci, 4a-4)	اَوْچِنجِي	(üçinci, 20b-16)
قِيلِدِي	(kıldı, 8a-2)	قِيلِدِي	(kıldı, 8a-2)
وَار	(var, 13a-10)	وَار	(var, 13a-11)

سَلْمُكَ (salkuminuḥ, 15b-9)

سَلْمُونِي (salkumini, 15b-10)

بُفَارُو (yukaru, 5a-5) يُجَارُو (yuharu, 8a-5)

أُفُودُن (uykudan, 18b-1)

أُيُودُن (uyhudan, 18b-5)

حِجَارِي (çikâları, 24b-6) حِجَا (çaha, 24b-6)

Şedde ve Tenvin'in Yazılışı:

1. Arapça ve Farsça kelimelerin yazılışında şedde'nin

kullanılışı düzenli değildir:

حَقِّوُن (hakkıçün, 3a-17)

حَقِّوُن (hakkıçün, 24b-7)

أَمَّا (ammā, 17b-7)

يَا رَبِّ (yārabbi, 20a-12)

جَنَّت (cennet, 22a-6)

جَنَّت (cennet, 22b-6)

2. Türkçe kelimelerde şedde az kullanılmıştır:

أَصْبَى قَلْمَز (aṣṣı kılmaz, 5b-8)

أَسْبِدَه (ıssıda, 6a-11)

أَيْدِي (eyiddi, 7a-1)

أَيْسِدِي (işiddi, 7a-1)

أَيْسِدْدُورُوز (işiddürevüz, 8b-2)

أَكْرَدَم (ögreddüm, 12b-7)

3. Bazı Türkçe kelimelerde ise ikiz ünsüz bulunduğu halde şedde kullanılmamıştır. Bunun örnekleri çok azdır:

اَلتَّرْدُم (öğreddüm, 12b-7)
اِدْك (iddik, 15b-8)

4. Aşağıdaki örnekte Türkçe kelimedeki tenvin kullanılmıştır:

سِزْدًا (sizden, 23a-4)

GRAMER ÖZELLİKLERİ

METİNDE GÖZE ÇARPAN BAZI GRAMER ÖZELLİKLERİ

Eski Anadolu Türkçesi'nin grameri hem müstakil olarak, hem de çeşitli eserlerin incelenmesi vesilesiyle yapılmıştır. Bu sebepten konuya eklenecek fazla bir şey yoktur. Ancak incelediğimiz eserde orjinal bulduğumuz bazı özellikleri maddeler halinde belirtmeye çalıştık.

1. Metinde bazı kelimeler uyuma sokularak Türkçe'leştirilmiştir:

پيغامبرليق (peygamberlik, 2b-9)
 قوتلاندردق (kuvvatlandurduk, 7a-5)

Ancak dünya kelimesi sık sık dünya olarak da geçmektedir.

دُنْيِدِه (dünyede, 24a-17)
 دُنْيِدِه (dünyede, 23b-12)
 دُنْيَا (dünyā, 26b-7)
 دُنْيَايَا (dünyāya, 26a-2)

2. Aşağıdaki örnekte -lık ekinin k'sı sedalılaşmamıştır:

چُقَلْبَقِي (çoklukı, 19b-2)

3. İyelik eklerinde, diğer Eski Anadolu Türkçesi metinlerine göre bir farklılık yoktur. Ancak aşağıdaki örnekte -eğer imlâ hatası yok ise- çokluk 2. şahıs iyelik eki, Erzurum ağzında olduğu gibi -üz (-nüz değil) olarak geçmektedir:

دِلْگُز (dilegüz, 22b-12)

4. İki örnekte ablatif eki -dın olarak geçmektedir:

اَنْدِنْ يَكَادِرُ (andın yañadur, 8b-15)

بُنْلَرْدِنْ (bunlardın, 10a-3)

5. Aşağıdaki örnekte zamir n'si (pronominal) kullanılmıştır:

اَلْوَكْرُوكُوكِيْدِنْ (önünüzdekiden, 16b-7)

6. Soru eki metnimizde daimâ düz ünlü ile kullanılmıştır:

قَالِمَادُمْ مِي (kalmadum mı, 10a-17)

قَانْدُزْمَدُمْ مِي (kandurmadum mı, 10a-17)

اَلْوَرْمِيْزْ (olur mısız, 13a-3)

وَارْمِيْدُرْ (var mıdur, 14a-8)

بِيْلُورْ مِيْسِنْ (bilür misen, 14b-15)

بِيْلُورْ مِيْسِيْزْ (bilür misiz, 16b-17, 17a-1)

دُغُلُورْ (degül midür, 17a-6)

اَلْدُغُلُورْ (olduñuz mı, 23a-5)

7. Eski Anadolu Türkçesi metinlerinde gittikçe azalarak görülen istek ve şart çekimlerindeki -vüz, -vuz çokluk birinci şahıs eki metnimizde çok sık kullanılmaktadır:

بِيْلْدُورْ (bildürevüz, 6b-8)

قِيْلَاوُزْ (kılavuz, 8a-1)

اِيْشِيْدُورْ (işiddürevüz, 8b-2)

اَبِيْلُورْ (eyleyevüz, 16b-4)

أُرُوْزُ	(uravuz, 25b-2)
وِرْصُوْزُ	(virsevüz, 26b-17)
دُوْنْدَرُوْزُ	(dönderüvüz, 27a-1)

8. Metnimizde edatlar oldukça çok ve çeşitlidir.

Bunları türlerine göre şöyle sıralayabiliriz:

Ü n l e m E d a t l a r ı :

a. Saslenme edatları:

iy:

اِي يِرْتَلَمِشْ دِرْبِر	(iy yırtılmış deriler, 18a-16)
اِي دِوْست لِرْمِ	(iy dostlarum, 23a-4)
اِي حَيَوَان	(iy hayvān, 30a-4)

ya:

يَا مُؤْمِنِ	(yā mūminā, 22b-10)
يَا حَيَوَان	(yā hayvān, 26b-14)
يَا عُزَيْرِ	(yā ‘Üzeyr, 29b-16)

b. Sorma edatları:

ne:

نَه كِشِي كَرَسِيْرُ	(ne kişilersiz , 6b-16)
نَه دِلِرْسِيْن	(ne dilersin, 22b-11)
بُنْدَنْ يِغْرِكْ نَه حَال اْوَلْ	(bundan yigrek ne hal ola, 27a-15)

nice:

نېمە ھاياتىدىن لىززەت بۇلايۇم

(nice ḥayātdan lezzet bulayum, 17b-9-10)

نېمە رازى المىيالىم

(nice rāzī olmayalum, 22b-13-14)

أبد قلندر ھال نېمە اول

(ebed kаланlar hali nice ola, 25b-17)

kim:

كىم اوياردى بىزى ايجۇدن

(kim uyardı bizi uyḥudan, 18b-6)

بىزى كىم قىپاردى يىتدغىمىز يىردىن

(bizi kim kopardı yattuğumuz yirden, 18b-4)

c. Cevap edatları

beli:

بىلى اول ھاالىقذر (belī ol Ḥāliqḍür, 29a-16)

ايتدى بىلى (eyitdi belī, 23b-16)

بىلى قادیردى (belī kādirdür, 29a-8)

degil:

ایمانچون دگل (imāniçün degül, 4b-16)

بىزدىن مخفى دگلدر (bizden mahfi degüldür, 6a-16)

یعنى منتظر دگل (ya'ni muntaẓır degül, 17a-10)

B a ğ l a m a E d a t l a r ı :

a. Sıralama edatları:

ve:

- المشى و برآكنه (almış ve bir eline, 21a-17)
 ارمقار و شادروانار (ırmaqlar ve şadırvanlar, 23b-9)
 لاله و نسرین (lâle ve nesrîn, 24a-6)

ile:

- أیلا گنئی (ayıla güneş, 15b-5)
 سنکله بنی (senüñile beni, 23b-16)

u, ü:

- لیل نهار (leyl ü nehār, 16a-2)
 تاج و حله (tāc u hulle, 21a-2)
 مشک و عنبر (müşk ü ‘anber, 24a-1)

b. Denkleştirme edatı:

ya:

- قرف کون می یا قرف بیل می
 (kırk gün mi yā kırk yıl mı, 17b-3-4)

- قردش لری یا دوستلری
 (kardaşları ya dostları, 22b-1)

veya:

- اغئلاری و یا قردش لری
 (oğlanları veya kardaşları, 22b-1)

yahut:

بیان ایلدک یاخوذ معنی ایت بیله
 (beyan eyledük yāhūz ma'ni-i āyet bile, 15b-16)
 بئدرک انلره فایدسی یوق یاخوذ معنی بئر کیم
 (bunların anlara fāyidesi yok yāhūz ma'nā budur
 kim, 28a-5)

c. Karşılaştırma edatları:

gah:

گاه بی عقل اولالار گاه اغلشدر
 (gāh bi-'aql olalar gāh ağlaşalar, 25a-2-3)
 گاه ایللدر (gāh ayılalar, 25a-3)

d. Cümle başı edatları:

çün:

چون خرماند سلقومنی کسدر
 (çün hurmanın salkumını keseler, 15b-10)
 چون مؤمن لر کافرلره ایشددر
 (çün mü'minler kâfirlere eyiştđiler, 17a-7)

çünkü:

چونکه بوندای ایشددر
 (çünkü bu nidâyı işitđiler, 24b-14)

kaçan:

تچن امر کلا (kaçan emr gele, 17b-11)

فچن که (kaçan ki, 29a-5)
 فچن اود ذکرک اولسا (kaçan od gerek olsa, 29a-10)

e. Netice ve izah ifade eden edatlar

ki:

تا که قرقداسن (tā ki korkıdasın, 4b-10)
 ایدر که (eydür ki, 16b-10)
 نذا که (nidā gele ki, 24a-14)
 امر بودر که (emri budur ki, 29b-2)

kim:

خطاب کله که کم (hitāp geldi kim, 18a-1)
 جواب وره که کم (cevāb vire kim, 26a-14)

پیغمبر علیه السلام بئردکم
 (Peygamber, 'aleyhi's-selām buyurdu kim, 17a-12-13)

meğer:

کافرلر مکر اسرافیل صبه سنه
 (kāfirler meğer İsrāfīl şayhasına, 17a-10)

niteki:

نتکه بئردی (niteki buyurdu, 17b-5)
 نیتا که شاعر ایدر (niteki şā'ir eydür, 19a-7)

نتکه حق تعالی بئردی
 (niteki Hakk te'ālā buyurdu, 22a-5)

nitekim:

نتکیم

(nitekim, ... 2b-14)

yani:

یعنی مشغول اولار (Yañi meşgûl olalar, 22a-17)

یعنی چون مؤمنلر پیر اولسا

(ya'ni çün mü'minler pîr olsa, 27a-4)

یعنی منزه تکبرکه

(ya'ni münezzeḥ Tañrı ki, 30a-11)

f. Şarta ve dereceye bağlama edatları:

illâ ki:

الا که انلردن (illâ ki anlardan, 16b-13)

الا اوچ سکوی قالا (illâ üç sünügi qala, 18a-14)

الا ذکر دُر (illâ zikrdür, 27b-2)

eger:

اگر کافر انتمغیون اولسا

(eger kâfirler inanmağičün olsa, 4b-1)

اگر سز بنوک کوزف اچرساگز

(eger siz bunun gözini açarsañuz, 7b-10)

اگر برکینک ات قنلسا

(eger bir kişün atı künlusa, 15b-6)

g. Sona gelen edatlar:

dahı:

- دخی دلیل دُر (dahı degüldür, 16a-10)
 انلر دخی آلاکر (onlar dahı olalar, 18a-3)
 سز دخی (siz dahı, 23a-4)
 و دخی (ve dahı, 27b-3)

da, de:

رِوایته وار دُر که

(rivāyet de vardur ki, 24a-3)

ise:

نه دُر لُو د کبی وار سا ویره

(ne dürlü dilegi varise vire, 22b-11-12)

گو گنلنده نه وار سا دلیالر

(gönlinde ne varise dileyeler, 22b-11)

کیملا دوستلق ایله سا

(kimünile döstluk eyledise, 25b-5)

Son Çekim Edatları

bile:

معنی ایت بيله (ma'ni-i āyet bile, 15b-16)

birle:

- سیر سینهک برله (sivrisinek birle, 9b-13)
 چنگال برله (çengel birle, 20b-5)

رَحْمَتِ بَرَلَه (rahmeti birle, 22b-17)

degin:

دِرِنْدِكِين (dizine degin, 19b-2)

قَوَسِنَا دَكِين (kâpusına degin, 20a-15)

بَغَازِنْدَكِين (boğazına degin, 25b-11)

gibi:

يُوكِ كَيْبِ (yün gibi, 17b-13)

طُومَارِ كَيْبِ (tomar gibi, 18a-4)

كَيْسِي كَيْبِ (gicesi gibi, 24b-5)

kadar:

زَرَّةٌ قَدَرِ نَجْمَةٍ (zerre kadarınca, 2b-14)

بِرِ اَوَّلِ قَدَرِ دَهِي (bir ol kadar dahı, 22b-12)

اَوَّلِ قَدَرِ اَغْلَاسَلَرِ كِي

(ol kadar ağlasalar ki, 25a-9)

نَقْدَرِ يَتْنِكِ (ne kadar yattuñ, 29b-16)

mıkdarınca:

بِرِ مِيلِ مِقْدَارِنَجَه (bir mîl mıkdârinca, 19a-17)

بِرِ سَاعَتِ مِقْدَارِنَجَه (bir sâ'at mıkdârinca, 20b-11)

karşu:

كُنَّهَ قَرَشُو (güneşe karşı, 29b-6)

sonra:

اندن صُكْرَه بَجَه كِه

(ondan sonra nice ki, 5a-12)

بر زماندن صُكْرَه كَلالِر

(bir zamandan sonra geleler, 23a-3)

اندن صُكْرَه سَيَلَمَيالِر

(ondan sonra söylemeler, 26b-1)

METİN TESBİTİ İLE İLGİLİ BAZI AÇIKLAMALAR

1. Metinle ilgili düzeltme ve benzeri gibi hususlar, x şeklinde işaretlenmiş ve sayfa altlarında gösterilmiştir.

2. Kur'ân'dan alınan âyetler ile hadis ve teşbihler, bazı Farsça beyitler, bazı Arapça ibareler Arap harfleriyle yazılmıştır. Âyetlerin Kur'ân'da geçtiği sûre adı ve kaçınca âyet olduğu sayfa altında gösterilmiştir.

3. Okunuşunda tereddüt ettiğimiz kelimeler (?) işareti ile belirtilmiştir. Müstensih tarafından da anlaşılama-yıp tereddütlü yazılmış, harekelenmemiş kelime ve ibareler asıl metindeki şekilleriyle -eski yazı olarak- muhafaza edilmiştir.

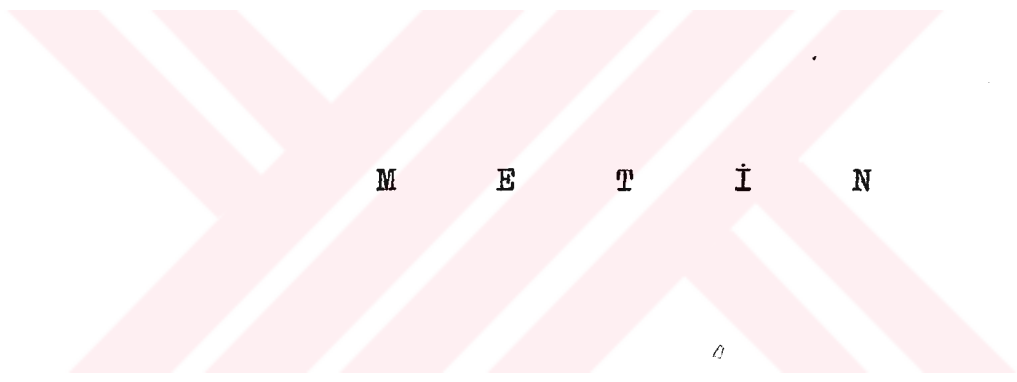
4. Bütün şahıs ve yer isimleri ile Tanrı ve Allah kelimeleri büyük harfle yazılmıştır.

5. Varak numaraları sayfa kenarında; satır numaraları ise satırın başladığı kelimedenden önce ve üst kısımda belirtilmiştir.

6. Transkripsiyonda bugünkü alfabemizle ifade edilemeyen sesler aşağıdaki harf ve işaretlerle gösterilmiştir:

TRANSKRIPSIYON

ا, آ	a, ā	ب	t
ا, ا	a, e, i, i, u, ü	ظ	z
ء	o	ع	‘
ب	b	غ	g
پ	p	ف	f
ت	t	ك	k
ث	s	ن	k, g, n̄
ج	c	ل	l
ح	ç	م	m
خ	h	ن	n
د	h̄	و	v (o, ö, u, ü, ū)
د	d	ه	h (a, e)
ذ	z	ي	y (i, i, ī)
ر	r		
ز	z		
س	s		
ش	ʃ		
ص	s		
ض	z		
ط	t		
ظ	z		

M E T I N

0

lb الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب الحكيم وشرفه بإعطائه الرسالة¹
والفضل العظيم و ايدى لى دعوى الرسالة بالبرهان القديم فقال يس²
والقران الحكيم انك لمن المرسلين على صراط مستقيم عليه افضل الصلوات وآمل³
التحيات وعلى الارض والسموات الى الدين القديم⁴ şükür ve sipās ve hamdü bi-

⁵kıyās ol hālīka ki nev'ī insānı cins-i mahlūk üzere
mükerrerem kıldı ki × و لقد كرت منا بحج آدم

⁶insān arasında sınıf-ı enbiyāyı muktedā kıldı ki ××
enbiyā arasında şahs-ı⁷ şerīf فبهذا قسم اقتدره

ve gevher-i latīf seyyidü'l-mürselīn ve hātemü'n-ne-
biyyīn Muhammed-i Mustafā üzere kitāb⁸ indürdi ki

الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب xxx ya'ni hamd ol

Tānriyadur bir kulına kitāb⁹ indürdi ol kitābda ri-
sāletini isbāt kıldı ki يس والقران الحكيم انك لمن المرسلين

¹⁰pes bu sûre Muhammed-i Mustafānūn risāletine delīl
olduğı sebebden kalb-i Kur'an oldu¹¹ niteki resul

ان لكل شئ قلبا وقلب القرآن يس ومن قرأ يس
كتب الله له بقراءتها قرأة القرآن عشرين
¹²ma'nisi budur kim her nesnenün kalbi var ya'ni

gözünde¹³si var Kur'anun kalbi yāsindür

her ki bu sûreyi okısa Allāh on nevbet Kur'anı hatm

kılmışca¹⁴ sevāb yaza dahı buyurdu ki ان الله
قرأ طه ويس قبل ان يخلق السموات والارض بالف

× Kur'an, İsrâ Sûresi, 70. âyet

×× Kur'an, En'âm Sûresi, 90. âyet

xxx Kur'an, Kehf Sûresi, 1. âyet

xxxx Kur'an, Yâsin Sûresi, 1., 2., 3. âyet

- 2a 1 **عَامَ فَارْتَمَتْ الْمَلَائِكَةُ قَالَتْ طُوبَى لِمَا تَسْرِكُ لَهَذَا عَلَيْهَا وَهُوَ الْجِبَالُ لِأَجْوَابِ نَحْمَلُ**
- 2 **هَذَا وَطُوبَى لِلْأَكْبَادِ نَتَكَلَّمُ هَذَا** ma'nisi budur kim Tañrı Ta'ālā ohudı sūre-i Tāhā dañı 3. sūre-i Yāsīn yiri gögi yaratmadın biñ yıl ilerüden çün feriştelere işiddiler eyiddiler ne bahtlu 4 ol ümmet ki bu sūre anlara ine bahtlu ādemiler kim 5 bu sūreyi okıyalar dañı buyurdu ki **ان اهل الجنة لا يقرون من القرآن الا طه ويس**
- 6 ma'nisi budur ki cennet ehli sūre-i Yāsīn ve Tāhā okıyalar ayruk Kur'an okımayalar dañı buyurdu ki 7 **ايها مسلم قرئي عنده يس وهو في سكرة الموت نزل عليه بعد كل حرف في بس عشرة الاك**
- 8 **بعد من بين يديه صفوا بأصواته عليه ويستغفرون له ويشهدون غلته**
- 9 **و يتبعون جنازته** ma'nisi budur ki kankı mü'min ki sekerāt-ı mevtdeyiken bu sūre 10 ka-tında okınsa bu sūrenün harfi sağışında on ferişte ine karşına saf 11 bağlayup turalar şalavāt getü-reler istiğfār ideler cānı çıkınca çün canı çıka gus-lına 12 hāzır olalar andan cenāzesi ardınca yürüyeler tā kabrine degin dañı buyurdu ki yā 'Alī **التر من قرأ يس**
- يا** çok okı Yāsīn ki onı okı-makda çok haşlet 14 ler vardur aç kişi okısa Tañrı anı toyura korkulu okısa halāş bula fakir okısa gani 15 ola borçlu okısa borcından kurtıla müsāfir okısa seferi mübārek ola maħbūs okısa 16 halāş bula hācetlü okısa

hāceti revā ola şabāh okıyan gıceye dek emānda ola
¹⁷ gıce okıyan şabāha degin emānda ola meyyit üstine
 2b okısalar ‘azābı tahfīf ola ¹ sadaka Resūlu’llāh çün
 feżāyilin işiddi bu sūrenün tefsīrin Türkī dilce
 terceme kılmağa ² bu za‘īf du‘ācıdan iltimās kıldı
 tā ki fāyide-i ‘āmm ola işidenlere ve bu sūreyi
³ okımağa rağbet ideler bu za‘īf ol maḥdūmuñ emrine
 muvāfakat kılup kādır Tañrıdan ⁴ isti‘ānet dileyüp
 bu risāleyi tahrīr kıldı ümiz durur ki Hāk sūbhāne
 ve te‘ālā bunun tahrīrine ⁵ sebep olana ve te’līf
 kılana ve okıyanlara ve yazanlara ve ‘ışkıla dinle
 yenlere rahmet ide ⁶ *سورة يس مكية وهي ثلث وثمانون آية*
 bu sūre mekkede nāzil olan ⁷ sūrelerdendir seksen
 üç āyetdür yidi yüz yigirmi beş kelimedür iki biñ
 yidi yüz doksan ⁸ altı harfdur ammā sebep-i nüzul
 budur ki kāfirler eyiddiler Muhammed peygāamber degül
 didiler Ebū ⁹ Tālibūn yetīmidür didiler mektebe var-
 madı mu‘allimden edeb öğrenmedi bu kanda peygāamberlik
 kanda ¹⁰ didiler Hāk te‘ālā anlarun sözini redd eyledi
 bu āyeti viribidi Peygāamberun risāletini isbāt kıldı
¹¹ zihī zāt-ı şerīf ki tanuḳdur risāletine Habīr ü

Latif ü keennehü eydür ki yâ Muhammed eger kamu 'âlem
 senün ¹² nübüvvetüne münkir olursa çün ben tanuklık
 virdüm besdür eger kamu 'âlem benüm vahdāniyyetüme
¹³ münkir olurlarsa çün tanuklık viresin besdür çün
 sen benümle olasin ben senünle ¹⁴ olan mahlūkāt
 saña düşmen olursa zerre kadarınca zarar irüşdürme-
 yeler nitekim ceddün ¹⁵ İbrāhīmü'l-halīli mancınığa
 urup oda atdılar yir ü gök anuñçün inledi yile yağ-
 mura müvekkel ¹⁶ olan feriştelere dilediler ki ana
 meded ideler İbrāhīm 'am anlara iltifāt kılmağı ol
 häletde Cebre'ıl ¹⁷ irişdi eyitdi yâ İbrāhīm هَلْ لَكَ
أَمَّا إِلَيْكَ فَلا
 hiç häcetün var mı eyitdi

3a ¹ saña häcetüm yok eyitdi yâ İbrāhīm eger baña yogısa
 Tañrıdan häcet dile eyitdi ² ne dileyem eyitdi rühu
 nı dile eyitdi kalb anuñ hazīnesidür eyitdi nefsuñi
 dile eyitdi nefis ma'yübdür ⁴ bī-'ayb hażretine nice
 'arz idem eyitdi pes nesne dilemez mısın eyitdi
5 حَسْبِي سُؤَالِي hālumi bildügi baña
 besdür Hak te'älā eyitdi çün aradan vesāyit götürüldi
⁶ bizden ğayrına iltifāt kılmağı biz dağı odı gül gü-
 listān nergis ü reyhān eyledük ⁷

بیچاره کسی کہ در غمت مرزد و نگفت . اسرار تو با بزرگ و با فرزد نگفت
 سرد رکفت و نای بچند و و رفت . غمهای تو با ابراهیمان برد و نگفت ⁸

⁹pes yā Muhammed sen ol şecere-i mübârek nev-bâve-
 sindesin ol şerîf hânedân ¹⁰ bakıyyesindesin ceddün
 sünneti rızâ-yı teslîmdür anūn sünnetini ihyâ kılup
¹¹sabr eylegil ki خَيْرُ الْوَالِدِ مِنْ أَمِيَانَةِ أَبِيهِ
 iy habîbüm münkirler senün risâletüne ¹² inkâr kı-
 dilarsa mübârek hâtırūn melül olmasun uş ben tanuklık
 virürem ki sen ¹³ peygâmersin قَوْلُهُ يَسُّ وَالْقُرْآنُ الْحَكِيمُ
¹⁴ bunda müfessirlerün × اِنَّكَ اَنْتَ الْمُرْسَلِينَ فِيهِ ضَمَّةٌ اَفْوَالِ
 biş kavli vardur bir kavlde Yâsîn yâ insân dimek olur
 ‘arabūn ¹⁵ ‘âdetidür ki her kelimededen bir harf alur-
 lar anūnıla telaffuz kılurlar şâ‘ir eydür pes ¹⁶ yâ-
 dan yî aldı insândan sîn aldı Yâsîn oldı murâd Muham-
 meddür ‘aleyhi’ s-selâmu ¹⁷ keennehu eydür ki yâ Mu-
 hammed Kur’an-ı hakîm hakkı-çün ki sen mürsellerden-
 3b sin bir kavlde ¹ Yâsîn dimek yâ seyyide’ l-mürselin
 dimekdür. bir kavlde Kur’an adıdur peygâamberün nübüv-
 vetine ² Kur’an birle kasem kılur kavlde ismdür min
 esmâillâhi te‘âlâ Tañrınun adlarından ³ bir addur
 tefsîr سُورَةُ الْبَقَرَةِ eydür Tañrınun dört biñ adı var-
 dur biñ adını kendüden ⁴ artuk kimse bilmez biñ adı-
 nı feriştelerden artuk kimse bilmez biñ adı levhü’l-
 maḥfûzda ⁵ dur üç yüz adı Tevrîtdedür üç yüz adı

İncıldedir üç yüz adı Zebürda ⁶ dur yüz adı Kur'ānda doksan dokuz āşikāredür bir gizlü adı ismü'l-a'zam ⁷dur ahbārda gelmişdür ki Allāhu te'ālā biñ dürlü luğat yaratdı her dürlü luğatda ⁸ biñ dürlü adı vardır pes Allāhu te'ālānuñ biñ gez biñ adı ola eger su'āl kılsalar ki bunca ⁹ adıla anı kim zikr ider hāl bu kim Allāhu te'ālā emr eyledi kim و يه
فَادْعُوهُ بِهَا 10 الإِسْمَاءُ الْحُسْنَى cevāb budur

ki üç nesne kullara müşkildür Tañrı te'ālā āsān eyledi evvel bu ¹¹ ki Tañrının ni'etleriyiçün şükr eylemek düşvārıdı zīrā ki ni'etlerinün nihāyeti ¹²yok pes kullar kankı biriyiçün şükr kılsunlar Allāhu te'ālā anı āsān eyledi el-hamdülillāhi ¹³

rabbü'l- 'ālemīn dimek birle ikinci cemī' hācetleri 'arz eylemek düşvārıdı Allāh ¹⁴ āsān eyledi bunūnıla ki بِنَاءِ آتِنَا فِي الدُّنْيَا مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَفِي الْآخِرَةِ مِثْقَالَ حَبِّ كَلْبٍ
¹⁵ النَّارِ xx her ki bunu okısa kamu hācetlerini dilemiş ola üçünci Allāh ¹⁶ te'ālāyı cemī' adları birle yāz eylemek düşvārıdı Allāh āsān eyledi Allāh demek ¹⁷ birle her ki Allāh dise Tañrı te'ālānuñ adların yāz kılmış gibi ola bir kavlı budur ki Yāsīn

× Kur'an, Arāf Sûresi, 180. âyet

xx Kur'an, Bakara Sûresi, 201. âyet

4a ¹ اسم من أسماء النبي عليه السلام Tefsîr-i Nişâburîde eydür Pey-
 gâmberi ‘am Kur’ân ² içinde biñ yirde yâz kıldı ki-
 mi tasrîh birle kimi kinâyet birle Yâsîn ol cümle-
 dendür ³ dahı Peygâmberrün her bir mevzî’de bir dürlü
 adı vardur meselâ yirde Muhammeddür evvelki ⁴ gökde
 Ahmeddür ikinci gökde Hâmiddür üçinci gökde Mahmûd-
 dur dördüncü gökde ⁵ Mustafâdur beşinci gökde Şafî’
 dür altıncı gökde Fahrür yidinci gökde Şefî’⁶ dür
 Sidretü’l-müntehâda Hâbibdür ‘arşda Seyyidü’l-enâm-
 dur kürsîde Hayrû’⁷ l-bertedür cennetde Kâsımdur dü-
 zahda Şefî’ü’l-müznibîndür Tevritde Mîrmîr ⁸ dür
 İncilde Tâbtâbdur Zebûrda Fârfelîtâdur Furkânda mü-
 zemmi’l-müddessir ⁹ şahid ü dâ’i sirâc ü münîr Tahâ
 ve Yâsîndür Peygâmberr buyurdu benüm adlarum çokdur
¹⁰ amma kamusından baña bir ad sevgülüdür ol ad be-
 rekâtında a’lâ-yı ‘illiyine ¹¹ irişdüm oldur ki ku-
 lum didi ¹² قوله من سبحان الذي اسرى بعبيده كينان
 من المسجد الحرام الى المسجد الأقصى
¹³ هر بنده که ازاد شود شاد شود من شاد از انم که ترا بنده شوم
 bes cümle-i kelâm bunıñla olur ki Allâh adı ¹⁴ hak-
 kıyıçün yâ hōz Muhammed adı hakkıyıçün yâ hōz Kur’ân

adı hakkıyıçün dahı erkânın muhkem ¹⁵ kılan Kur'ân
 hakkıyıçün ki *أنا لمن الراسين على صراط مستقيم* ×
 be-dürüsti yâ Muhammed ¹⁶ sen sırât-ı müstakîm üz-
 resine viribilmiş ×× mürsellerdensin sırât-ı müstakîm
 dîn-i ¹⁷ İslâmdur suâl ××× eger sorarlarsa ki Hak
 te'âlâ kasem yâz kıldığı kâfirler inanmağıçün midür
 4b ¹ yâ hōz mü'minler inanmağıçün midür eger kâfirler i-
 nanmağıçün olsa anlar hōz inanmazlar ² ve eger mü'-
 minler içün olsa anlar hōz kasemsüz dahı inanurlar
 pes kasemde ne fâyide ³ varıdı cevâb çün Hak te'âlâ
 diledi ki kelâmını te'kiden kıla münkiirlere kasem
 dahı bir ⁴ nev'dür lâ-cerem kasem yâz kıldı hücceti-
 çün *تنزيل العزيز الرحيم* ×××× eger tenzîl ⁵ man-
 sūb okınsa bu takdîre olur ki ikra tenzîle ey mün-
 zele ya'ne yâ muhammed okıgıl ol 'Azîz ⁶ Rahîmden i-
 nen Kur'ânı ve eger merfū' okınsa bu takdîre olur ki
 hāzā tenzîlü ya'ne bu Kur'ân ⁷ münzeldür ol Tañrıdan
 ki 'azîzdür ya'ne gālibdür ya muntekindür āsilerden
 rahîmdür ⁸ mutî'lere rahmet kilur bes okı yâ Muhammed
 bu gālib kelâmı ol münkiirlere içitsünler

× Kur'an, İâsin Sûresi, 2., 3. Âyet

×× Metinde "suvâl"

××× Metinde "viribinülmiş"

×××× Kur'an, Yâsin Sûresi, 5. Âyet

⁹ola ki gönülleri korka insāfa geleler لَنْذِرَقَوْمًا مَا
 10 × انذر ابايهم فزهم غافلون yā Muhammed seni viribidük tā
 ki korkıdasın bu Kurʾānıla ol kavmi ki korkıtmadılar
 anlaruñ ¹¹ atalarını yaʿnī ʿAraba İsmāʿīl Peyğamber
 vaktinden tā Muhammed muştafā vaktine degin hiç
 peyğamber ¹² gelmedi kimsene anları korkıtmadı sen
 korkıt ki anlar gāfillerdür ne dīn bilürler ne şerī
 13 at 13 لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى الَّذِينَ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ×× be-dü-
 rüstī ki lāyık oldu kelime ʿazāb anlaruñ ekşerine
¹⁴ pes anlar imāna gelmezler anlar ol kavmdür ki tañ-
 rınuñ sābık ʿilmінде ehl-i vaʿīd olmışlardı ¹⁵ misl-i
 Ebū Cehl ʿUtbe ve Şeybe ve Muğire ve ğayrühüm anuñ
 içün imāna gelmediler pes hiṭāb anlaruñ ¹⁶ hakkında
 teʾkīd-i huccet içündür imāniçün degül zīrā ki imāna
 mümkün degüller ¹⁷ کلیم بخت کسی را که یافتند
 سیاه سپید کردن او نوع از محال است
 5a 1 ××× اِنَّا جَعَلْنَا فِيْ اَعْنَاقِهِمْ اَعْنَاقًا فَزَمَّ بِهَا نَفْسًا
 be-dürüstī biz ol ² kāfirler boynına bağladuk bend-
 leri ol bendler eneklerine degin elleriyile bağlu-
 dur bes ³ pes ol kāfirler başların yukaru götürüp

× Kurʾān, Yâsin Sûresi, 6. âyet

×× Kurʾān, Yâsin Sûresi, 7. âyet

××× Kurʾān, Yâsin Sûresi, 8. âyet

gözlerin örtmişlerdür bu āyet bir sebīl-i temsīl⁴ dūr Ḥakka münkādū¹-meyüb tekebbürlik eyledükleri keennehu elleri boyunlarına bağlu başları⁵ yukaru gözleri örtülü gibidür yā hōz kāfirlerün tamudağı hāli durur ki elleri⁶ boyunlarına bağlu ola gözleri yumulu yüzleri kara ola bu sıfat birle tamuya girerler⁷ *وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَسْجَادًا يَصْطَلُّونَ* *فَمَا يَصْبِرُونَ*⁸ × dahı kılduk önlerine sedd artlarına sedd dahı gözlerin örtük hiç görmezler⁹ dahı bir sebīl-i temsīldür ba'zılar eydür bu āyet Ebū Cehl hakkındadır bir gün¹⁰ Ebū Cehl la'netu'llāh gördi ki Peyğāmbere 'aleyhi's-selām bir halvet yirde namāz kılurdı vardı bir¹¹ taş getürdi geldi ki Peyğāmbere rün mübārek başına bırağa Resūl hazreti secdede¹² yidi Ḥak te'ālā ol mel'unuñ gözini örtüdi Peyğāmbere görmedi andan sonra nice ki¹³ Peyğāmbere Ka'bede namāz kılurdı Ebū Cehl 'aleyhi'l-la'ne görmezidi ba'zılar eyitdiler bu¹⁴ āyet Kureyş hakkındadır didiler bir gün Peyğāmbere ashābıla Ka'be kapusunda otur¹⁵ mışlarıdı Kureyş kavmi eyitdiler varalum Muhammedi dahı ashābın tatalum Ebū Kubeyş tađına¹⁶ iledelüm

Muhammedi öldürelüm ve aşhâbından kimün ki kavm
 diyet virüp alsa koyalum virmezse ¹⁷ öldürelüm bes
 ittifāk kıldılar ki varalar Hak te'ālā önlerinde
 sedd artlarında sedd kıldı

- 5b ¹ Peygāmbəri görmediler ba'zılar eydür bu āyet müş-
 rikler hakkında bir gün müşrikler halka ² olup
 oturmuşlarıdı Peygāmbər hakkında birer dürlü söz
 söylediler kimi eydüridi Muhammedi görsem ³ böyle
 diyeydüm kimi eydüridi ki böyle diyedüm Peygāmbər
 'aleyhi's-selām geldi katlarında turdı okıdı ki ⁴
 pes ve'l- Kur'anü'l-hakim āna degin ki فرهم
 لا يؤمنون × andan bir avuç toprak aldı yüzlerine
 saçdı ⁵ kamusunū dili bağlandı gözleri görmez oldu
 geçdi gitdi anlar başlarından ⁶ sakallarından top-
 rağa silerdi eydürleridi ki vallāhi görmedük işidme-
 dük dirlerdı ⁷ وسواء عليهم أأنذرتهم أم لم تُنذِرهم
 فرهم × berāber duranları korkıtduğun
⁸ yā korkıtmaduğun imāna gelmezler ya'nī korkıtduğun
 korkıtmaduğun anlara birdür assı kılmaz zīrā ki
⁹ ilmu'llāhda sābitdür anlarun küfrile hatm olmaklığı

× Kur'an, Yâsin Sûresi, 9. âyet

×× Kur'an, Yâsin Sûresi, 10. âyet

pes inzār anlara te'kīd-i hucceṭiçün ¹⁰ ola أما
 × تنزل من اتبع الذكر وخشى الرحمن بالغيب فبشره بنفرة واجبره كرم
¹¹ be-dürüstī senün inzāruñ ol kişiye fāyide kılur
 ki zikre ittibā' kıla ya'nī Kur'āna ittibā' ¹² kıl-
 la ve nasīhat kabūl kıla daḥı Rahmāndan kork بالغيب
 عن الخلق او 13 او بالقلب او في حال الغيبة
 بالعداب الغيب الذي أجبر به ya'nī Rahmāndan kork gönül
 birle yāhud ¹⁴ halkdan ğāyib olduğı hālde yāhud Tañ-
 rınuñ ğayb 'azābından kork oldur senün pendüni ¹⁵
 kabūl kılan pes beşāret kıl anlara mağfiretile daḥı
 sevāb birle mağfiret günāhları ¹⁶ yarlığanmakdur
 ecr-i kerīm cennet görmekdür انا نحن نجى الموتى وكتب ما قدموا
¹⁷ وانا رخصم × be-dürüstī biz didi kılavuz uluları
 kıyāmetde yāhud didi kılaruz senün
^{6a} 1 inzāruñ birle olmış gönülleri daḥı yazaruz ya'nī
 emr eylerüz Kirāmen Kātibīn yazarlar ² anlaruñ ilerü
 viribidügi 'amellerini daḥı ardlarına koyup gitdükle-
 rin hayrdan şerden ³ ba'zılar eydürler وانا رخصم
 ديمة وخطا رخصم dimek olur ya'nī adımlarını daḥı ya-
 zarlar ⁴ İbn-i 'Abbās radiyallāhü 'anh eydür bu

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 11. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 12. âyet

āyetün sebep-i nuzūli oldur ki kabīle-i ensāruñ ev-
 leri ⁵ mescidden ırağıdı dilediler ki mescid yanına
 ev yapalar bu āyet nāzil oldu ki **وكتب**
⁶ ما قدموا وآثارهم × ya' nī yazaruz anlaruñ adim-
 larını ki adalar mescide varalar pes ⁷ ma' lūm oldu
 ki irak yirlerden mescide varmakda sevāb-ı ' azīm
 var nitekim Peygāber ⁸ buyurdu **الاخبركم بما يحى الله**
به الخطايا ويرفع الدرجات لسباغ الوضوء على المكاره وكثرة
¹⁰ **الخطا في المساجد انتظار الصلاة بعد الصلاة حديث** ma' nīsi
 budur ki āgāh olunuz ki size haber virürem ol nesne-
 yi ki anuñla günāhluñuz ¹¹ mahv olur derecenüz yüce
 olur oldur ki şovukda ve ıssıda ābdesti tamām ola-
 sız dahı ¹² irak yirden çok adım birle mescide mü-
 lāzemet kılasız dahı namāz kılduğunuzdan ¹³ sonra
 bir namāza dahı müntazır olasız andan Peygāber
 ' aleyhi' s-selām ol kavme eyitdi ¹⁴ **دبازكم نكتب**
 ya' nī yirünüzde turuñ ki ne kadar irak ol-
 sañuz akaruñuz yazılır ¹⁵ **ولكن شئ اعصينا**
 dahı her nesneyi hayrdan ve şerden
 beyān ¹⁶ eyledük ve yazduk levhü' l-mahrūzda hiç
 nesne bizden mahfī degüldür ¹⁷ **ما ضرب لهم مثل**
 اصحاب القرية اذا ماها الميسلون اذا رزنا اليهم اثنين ×××

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 12, âyet

×× kur'ân, Yâsin Sûresi, 12. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 13., 14. âyet

6b ¹ **فكذبوا فعزونا** beyān kıldı Mekke ehline Antākıy-
 ye halkınun meselini ol vakt ki ² geldi anlara mür-
 sellerçün viribidük iki resül ol kavm anları tekzib
 kıldılar kıssa ³ budur ki çün 'İsā 'aleyhi' s-selām
 halkı dīne da'vet eylemege başladı aṣḥābın şehrlere
⁴ perākende eyledi iki kişi dahı Antākıyye şehrine
 viribidi biri Yahyā biri Sevmān yahūd ⁵ bu pes çün
 ol iki resül şehre yakın geldiler bir yire uğradı-
 lar bir pīr kişi koyun otarur ⁶ ıdı selām virdiler
 oturdılar ol pīr eyitdi ne kişilersiz ne maslahata
 gidersiz ⁷ anlar eyitdiler 'İsā yārenlerinden on
 geldük ki bu halkı dīne da'vet idüp Tanrınınun ⁸ vah-
 dāniyyetini ve 'İsānun 'aleyhi' s-selām risāletini
 bunlara bildürevüz ol pīr eyitdi ⁹ hīç bu söze 'alā-
 metünüz var mı eyitdiler vardur hastalara du'ā kı-
 laruz şifā bulur ¹⁰ gözsüzlerün gözin açaruz abraş-
 ları tendürüst kılaruz pīr eyitdi benüm bir oğlan-
 cuğum ¹¹ zamāndur ki hastadur gelün imdi anı sağal-
 duñ vardılar du'ā kıldılar arkasını sığadılar ¹² ol
 hasta sağ oldı ba'zılar eydür ol pīr gözsüz idi du'ā
 kıldılar gözi açıldı ¹³ ol pīrün adı Habībün-neccār
 idi andan bunların haberi şehre fāş oldı hācet ¹⁴ -

mendler geldiler h̄acetleri h̄āsıl oldu hastalar şifā buldı bir gün bunların ¹⁵ haberin ol şehrin sultānı katında söylediler sultān anlar katına okıdı eyitdi ¹⁶ ne kişilersiz ne işe geldünüz bunlar eyitdiler biz ‘İsā peygāberün aḥabından on geldük ¹⁷ ki sizi dīne da‘vet kılavuz şol görmez işitmez söy-
7a lemez butlara ‘ibādet kılmağdan ¹ men‘ kılavuz çün sultān bu sözleri işiddi katı kakıdı eyiddi siz cāzūlarsız ² geldünüz ki sıhrile vilāyetime fitne kılarsız buyurdi urdular sakallarını yoldılar şehirde ³ gezdürdiler eyitdiler bunlar cāzūlardur zinhār bunların sözine kimse inanmasun didiler andan ⁴ ilettiler zindāna şaldılar andan sonra ‘İsā peygāber ‘aleyhi’ s-selām bir kişi daḥı viribidi ⁵ Şem‘ün adlu niteki Kur‘ān buyurdi فَعَزَّزْنَا بِتَالِبِ أَيْ قَوْمِنَا هَمَّا ya‘nī kuvvatlandurduk ⁶ ol iki kişileri üçinci birle çün Şem‘ün şehre girdi ol zindān kapusına ⁷ vardı zindānbāna bāna destūr vir gireyim bu maḥbūslara sadaka vireyim didi destūr ⁸ virdi içeri girdi maḥbūslara etmek üleşdürdi ol iki yarı katına vardı onların ⁹ hālini sordı andan eyitdi katılamışsınız ta‘cīl id-

mişsiz rifk̄ mudārā kılmağ gerekdi ¹⁰ sizün meselü-
nüz āna benzer ki bir f avrat oğlan toğurmaz imiş
āhīr'ömrinde bir oğlan toğmış ¹¹ bu gez dilermiş ki
tiz ulala henüz oğlan ta'ām yimek öğrenmedin etmek
yidürmiş boğazına ¹² tırmiş oğlan ölmüş sizün meselü-
nüz daḥı buña benzer ki *العبرة من الشيطان والتأني*
من الرحمن ¹³ ḥāliyā bir kaç gün sabr
eyleñ uş ben sultān katına varuram inşā ¹⁴ allāh sizi
kurtaram didi andan şem'un çikdi vardı büthāneye gir-
di ḥalāyık ¹⁵ büthānedeyidi ḥalk arasında oturdi Tañ-
rıya tazarru' eyledi secde kıldı ḥalāyık eyle ¹⁶ şan-
dılar ki kendülerdendür çün büthānededen çikdi şehr
içinde yürüdi mu'cizeler gösterdi ¹⁷ hastalara 'ilāc
kılurdi ammā da'va-yı risālet kılmazdı ḥalkıla mudā-
7b rā ve hüsn-i mu'aşere ¹ kılurdi şehrde meşhūr ma'rūf
oldı kamusı 'izzet kılurdi sultān katında mukarreb
oldı ² bir gün sultānla muḥabbet kılurdi sultān eyit-
di senden ilerü iki kişi gelmişdi bu kerāmet ³ leri
ki sen gösterürsin anlar daḥı gösterürlerdi ammā
peygāambarlık da'vī kıldılar bizüm dīne ⁴ bātıldur di-
diler buyurdum anları zindāna saldılar didi şem'un
eyiddi getürsünler görelüm ⁵ ne huccet birle peygām-
berlik da'vī kılurlar didi vardılar getürdiler şem'un

eyitdi sizi ⁶ bunda kim viribidi didi eyitdiler

الذی خلق کل شیء و لیس له وزیر ولا شریک

⁷ eyitdi Tañrınuzun sıfatı nicedür eyitdiler **بفعل**

الله ما یشاء و یکتم ما یرید ⁸ birle

peygāmbērlik kılursız eyitdiler hastalara ve abraşla-

ra 'ilāc kılruz tendürüst olurlar ⁹ Şem'un eyitdi

anı ben dañı kıluram Şem'un buyurdi bir oğlan getür-

düler anadan gözsüz ¹⁰ toğmış gözünün biri dañı yo-

ğıdı Şem'un eyitdi eger siz bunun gözini açarsañuz

¹¹ size şefā'at kılam sultān sizi āzād eyleye didi

andan bir pāre balçık aldılar iki gülule ¹² düzdi-

ler göz yirine kodılar kömür birle kaş göz gibi yi-

rin düzdiler du'ā kıldılar aña haqq te'ālā ¹³ iki

göz virdi kamu halāyık gözinden yigrek andan Şem'un

eyitdi ben dañı bunu bilürem ¹⁴ didi vardılar bir da-

ñı anuñ gibi getürdiler Şem'un du'ā kıldı anuñ dañı

gözi açıldı ¹⁵ bunlar eyitdi biz ölüyi diri kılruz

Tañrı fermānıla Şem'un eyitdi ol nesne benüm elümden

¹⁶ gelmez didi eger bu iş sizün elünüzden gelürse uş

bunda bir meyyid varıdı gündüz ¹⁷ ölmişdür defn ey-

lemediler anası gāyibdür gelsün didiler eger anı di-

8a ri kılursañuz ¹ sizi taşdik kılavuz didi andan

andan ölüyi getürdiler tahta üstinde kodılar anlar
 2 du'ā kıldı Şem'un daḥı ihfāıyla kıldı ölü dirildi
 sordılar ki ne gördün eyitdi 3 yidi gündür ölmüşem
 'amellerümi 'arz kıldılar beni kāfir çıkardılar an-
 dan yidi dere 4 gösterdiler oddan herbirinde bir
 gün 'azāb kıldılar her bir 'azāb bir dürlü 5 yidi
 yidinci dereḏeyiken cānumı gövdeme getürdiler eyid-
 diler ki yuharu bak bakdum gördüm ki 6 gökler kapu-
 sı açılmış bir yigit gördüm görklü yüzlü elini 'arş-
 dan aṣağa uzatmış 7 bu üç kişiye şefā'at kılur sul-
 tan eyitdi bu üç kişi kimdür eyitdi bu biri 8 Şem-
 'ündür bu kırğılı Yahyādur bu yigit Savmāndur andan
 bu üç kişi beni saçumdan 9 dutdılar od içinden çı-
 kardılar gözüm açdum kendüzümü bunda gördüm didi an-
 dan 10 Şem'un eyitdi yā sultān buyurğıl butları bun-
 da getürsünler anlar daḥı ölüyi 11 diri kılunlar tā
 ki bu kişiler mülzem olalar sultān eyitdi bunların
 gözi yok 12 kulağı yok nice diri kılunlar didi Şem-
 'un eyitdi pes müsülmān olmak gerek bunların 13 işi
 cāzulık degül tanuklık virürem ki bunlar girçekdür
 bunların Tañrısı ḥakkdur 14 ol kavm eyitdiler sizün
 ittifākunuz birimiş ittifākıla gelmişsiz ki bizi

azdurasız ¹⁵ peygâmbere degülsüz bizüm gibi âdem oğ-

lanlarısız didiler قالوا ما انتم الا بشر مثلنا

¹⁶ eyitdiler degül وما انزلنا الرحمن من شيء ان انتم الا تكذبون

siz illâ bizüm gibi beşersiz ¹⁷ Tañrı gökden vahy

indürmedi siz yalan söylersiz

× قالوا ربنا يعلم اننا انبياء لم نكذب

8b ¹ eyitdiler Tañrı te- وما علينا الا البلاغ المبين

‘âlâ bilür ki biz size resûllige geldük bize vâcib-

²dür ki Tañrınun fermanını size âşikâre işiddirevüz

ve dahı size vâcibdür ki bizi tasdik ³ leyesiz

قالوا انا تطيرنا بكم كافيرلر eyitdiler sizi şüm

gördük şüm kademlüsiz ⁴ niteki siz bu şehre geldü-

nüz kaht belâ hastalık bile geldi لئن لم تنتهوا

قالوا ما عذاب اليم eger degdür-

mezenüz sizi taşla depelerüz ve dahı bizden size

katı ‘azâb ⁶ irişür قالوا طاركم ملككم

resûllar eyitdiler şümlük sizüniledür bu şümlük si-

zün ⁷ küfrünüzdür şümlük size lâzımdur ان ذكركم بل

بالله تطيرتم وتعدونا انتم قوم مسرفون ان ووعظتم

ya‘nî size nasîhat kılup Tañrınun بالرحيم

- × Kur’ân, Yâsin Sûresi, 15. âyet
 ×× Kur’ân, Yâsin Sûresi, 16. âyet
 ××× Kur’ân, Yâsin Sûresi, 17. âyet
 ×××× Kur’ân, Yâsin Sûresi, 18. âyet
 ××××× Kur’ân, Yâsin Sûresi, 18. âyet
 ×××××× Kur’ân, Yâsin Sûresi, 19. âyet
 ××××××× " " " " "

birligini bildürdügümüz ⁹ için mi bizi şüm görürsüz

dağı recm eylerüz dırsız bizde şümlük yok belki ma-

siyyeti ¹⁰ hadden geçmiş kavmsız *قوله وحده من اهل المدينة*

بعضى قال يا قوم اتبعوا لرسول الله من لا يستلکم
امراً و هم ¹¹ ya'nī geldi şehrūn kenārından

bir kiři yögürü ¹² ol kiřinūn adı Habibū'n-neccarı-

dı eyitdi iy kavm mütāba'at kılun bu resüllere ki

sizden ¹³ müzd dilemezler zīra ki kendüler hidāyet

bulmuşlardur sizi dağı toğru yola kılurlar ¹⁴ *وما*

لا اعبد الا الله الذي خلقنا و اليه نرجعون

'ibādet kılmağam ol ¹⁵ Halıka ki bizi yaratdı dağı

benüm rücū'um andın yañadur bu sözi anlara ta'rīz

kılup ¹⁶ söyledi kendü hōz mü'min 'ābiddür *التخذين*

دعوة الهة ان يدن الرحمن بهن لان عنى شعاعهم شبا ولا ينقدون

9a ¹⁷ Tañrıdan ğayrı ma'būdlara mı ibādet ¹ kılayım ki

eger Tañrı te'ālā baña belā ve miñnet irişdürmek

dilese fāide kılmaya baña anlarun ² şefā'atı olmaya

dağı anlar beni kurtarmayalar ol belādan andan ol

kavm eyitdiler bunlar ³ seni 'ezdürmiş kendüler dīniñe

döndermiş gel girü dīnüne dön yohsa seni öldürürüz

× Kur'ân, Yâsin Sûresi 20., 21. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi 22. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi 23. âyet

⁴didiler Habīb eyitdi إني إذا لقيتكم فاسمعون
ya'ni ben sizün dīnünüze dönersem āşıkāre ⁵ dalā-
letde olam andan soñra anları kodı resüller eyitdi
ki قبل ادخل الجنة ⁶ انتم ائمت بركم فاسمعون
yā resüller imān getürdüm sizün Tañrınuza فاسمعون
فأشركهون ⁷ tanuk olduñuz ben Tañrıyı bir bilürem
ki لا اله الا الله bu Habībü'n-Nec-
cār ol kişidür ki oğlı hastayıdı ⁸ du'ā kıldılar
sağ oldı ba'zılar eydür ol kişidür ki oğlı ölmişidi
du'ā kıldılar dirildi ⁹ ba'zılar eydür gözsüz idi
du'ā kıldılar gözi açıldı imān getürdi bir mağaraya
girdi ¹⁰ 'ibādet kılurdu çün resülleri öldürmege
kāsıd eylediler geldi ki halk men' eyleye resül ¹¹ le-
re yarı kıla bu sözleri söyledi andan ol kavm Ha-
bīb-i Neccārı duttilar boynına zencār ¹² bağladılar
ilettiler şehr kapusunda asdılar ba'zılar ey-
dür ayak altına bıraktılar ki bağırsuk ¹³ taşra
çıkıdı ba'zılar eydür demür mihlalarıla divāra kadadı-
lar resülleri dahı taşla ¹⁴ rıla tepelediler Hak te-
'ālā o hālde Habībü'n-Neccāra uçmak gösterdi hitāb

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 24. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 25., 26. âyet

kıldı ki ¹⁵ iy nefis mütma'inne gir uçmağa dünyā be-

lālarından kurtıl **قوله قال يا ليت قومي يعلمون**

¹⁶ **يا غزوى ربى و جدنى من المكرمين** × Habīb eyitdi iy nolaydı ki

kavmum bulaydı beni ¹⁷ pāzişāhun yarlağaduğın ve

beni ikrām olanlardan kılduğın tā anlar daḥi imān

9b getürelerdi ¹ rahmet bulup uçmağa girelerdi çün bu

sözi işiddiler ayak altına bıraktılar deperlerdi ol

² eydürdi ilāhī kavmüme sen imān ruzi kıl sen hidāyet

vir diridi tā cān çıkınca ³ bu sözi söyledi ḥāli ḥay-

vānda ve ḥāli memātda ve daḥi naṣīhatı terk eylemedi

kavmi ⁴ cefā kılurdu zīrā ki evliyā'ullāhda kin ol-

maz dimişlerdür ki kindār ⁵ dindār olmaz nitekim pey-

ğamberün 'aleyhi's-selām Uhud güninde mübārek diğın

sıdılar ve mübārek ⁶ başını yardılar ve çok dürlü

cefālar kıldılar ol eydürdi **اللهم اهد قومي**

فانهم لا يعلمون ⁷ ilāhī kavmüme hidāyet

ver ki bu işleri ve bu cefāları ki bāna kılurlar bil-

medikleriçündür ⁸ eger bilselerdi böyle kılmazlardı

ilāhī kavmüme sen hidāyet vir diridi girü söz başına

⁹ gelelüm çün Habīb-i Neccār öldi Ḥaḳ te'ālā haber

× Kur'ân , Yâsin Süresi, 28. âyet

ile emr eyledi geldi şehri'n kapusunun¹⁰ iki kenā-
 rın dutdı çalkadı bir şahika kıldı kamusı helāk ol-
 dılar niteki Kur'ân haber¹¹ viridi **قولنا وما انزلنا على**
قوم من بعده من جن من السماء وما لانا منزلين¹² ya'nī indürmedük
 Habīb-i Neccār kavmine kendüden sonra leşker gökden
 zirā ki biz gökden leşker¹³ indürdügümüz yokdur ve
 leşkere ihtiyācumuz yokdur bir sivrisiñek birle ulu
 düşmenümüzi¹⁴ helāk kılmağa kâdirüz Antakiyye kav-
 mini bir sayhada helāk eyledük ki **ان كانت الامة**
واحدة فان اهلهم خامدون¹⁵ degüldi ol 'uku-
 bet ki ol kavme irişdi illā bir sayha¹⁶ yıdı ki
 Cebrā'il¹⁷ kıldı nā-gāh ol kavm sindiler ve helāk ol-
 dılar **يا تبعم من رسول يا هرة على العباد ما**
الا كانوا به يتنزون iy hasret'āsī

10a kullara kıyametde resülleri¹ istihzā kılduklarıyiçün
 ne ki resül geldi anlara istihzā kıldılar kıyāmet-
 de peşimān olalar² fāyide kılmaya **السم يروكم اهلكنا**
قبلهم من القرون انهم البرم لا يرجعون³ görmedi³ ler mi
 nice Karunlar helāk eyledük bunlardan ilerü kamusı

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 28. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 29. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 30. âyet

×××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 31. âyet

gitdiler ayruk bunlardin yaḅa ⁴ dönmezler **وان كل**
ما جميع لدينا محزون × degüldür küllisi illā cemī⁵ si
 bizüm katumuzda hāzır olalar eger lemā taḅfīf birle
 okınsa kad manisine olur mā zayid olur ⁶ ya' nī
وقد كل لجمع لدينا bedirüsti ^{kullü} mahluk cem^c olup
 bizüm katumuzda ⁷ hāzır olalar hayrdan ve şerden
 ne kim kıldılarsa cezāsın göreler niteki peygamber
 'aleyhi' s-selām ⁸ buyurdu kim **ما منكم من احد الا ينظر**
منه فلا يرى الا منى ⁹ **ربه وليس بينه وبينه ترصمان فينظر ايمن**
تلقا، وجهه فلا يرى الا الله ¹⁰ **بحمده وينظر امامه فلا يرى الا ما قدم من عمله وينظر**
 hadiṣ ma'nisi budur ki sizlerden hiç kimsene kalma-
 sa ¹¹ illā Ḥāk te'ālā āna söyleye ol hāde anuñıla
 tekrār sinde ne tercümān ola ne hicāb sağ ¹² yanına
 baka kendü 'amelini göre şol yanına baka hem kendü
 'amelin göre karşıısına baka tamu odını ¹³ göre ol
 vaktde Ḥāk te'ālā biş nesneden suāl kıla 'ömrüñi
 nirde fānī kılduñ diye ¹⁴ yiğitliği ne nesnede çü-
 rüddüñ diye maluñı neden kesb eyledüñ niye şarf iddüñ
 diye dahi bildüñü ¹⁵ nile ne 'amel eyledüñ diye bir
 yirde buyurdu kim **اول يسأل العبد يوم القيمة من النعم اى فقال**
شرويك بالملء الجاهل ¹⁶ **الم تصيب صبرا و**

ya'nî ol suâl olunan kıyâmetde bu ola cismüni ¹⁷
ten-dürüst kılmadum mı dahı issi günde şovuk şuyıla
10b kandurmadum mı Şeyh Ebu'l-Hasan¹ nürî eydürdi Allāhu
te'ālā kıyâmetde kullarından nice dürlü suâl kılısar
anı beyân kılurdi ² Şeyh Şebli rahmetu'llāhi 'aleyh
mescid kapusından geğerken tırdı eyitdi yā şeyh
Halık artuk ³ korkıtma Hak te'ālā çok suâl kılmayı-
sardur hemîn iki suâl söyleyiser eydiser ki iy ⁴ ku-
lum **مَنْ تَرَا بُؤْذِمَ تَوَكَّرَا بُؤْذِي** ya'nî ben se-
nünileyidüm sen kimünileyidün Şeyh Ebu ⁵ l-Hasan
bunu işiddi düşdi uşşı giddi girü 'aklı başına geldi
eyitdi yā Şibli bundan dahı ⁶ suâl muhtaşar olısar
ki iy kulum **مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ** x ne nesne
aldadı seni ki ol kerim ⁷ pāzişāha tāt kılmadun
çün emirü'l-mü'minān 'Ömer radiallāhu 'anha bu āyeti
okıdı eyitdi ⁸ ilāhī **غَرَّيْتُ بِرَبِّكَ الْمَرْحُومَةَ**
ilāhī beni saña maşrūr eyleyen ma'siyyet zıştlığını
⁹ bilmedüğündür Fuzeyl bin 'Ayāz eyitdi Allāh te'ālā
bana kıyâmetde eyitse ki **بِرَبِّكَ** ¹⁰ ما غَرَّكَ
ben idem ki **سَتُوزَكِ الْمَرْحُومَةَ** ilāhī beni
senün setr eylemekliğün maşrūr kıldı Ebu ¹¹ bekr-i
Varrāk eyitdi ben idem ki şurreni görmek ilāhī beni

senün görmek mağrūr kıldı ¹² فقد فرانى

¹³ كثرة افضالك

girü söz başına geledüm çün ki hak te'ālā aṣhabü'l-karyeti kıssasını ¹⁴ beyān eyledi tā ki sonra gelenlere 'ibret ola Tañrınun vahdāniyyetine ikrār eyleye

bu ayeti ¹⁵ viribidi kim و آية لهم الارض الميته احيانا

¹⁶ Tañrınun birliğine و افرجنا من راجبا ضنه يا كلون

delildür bu ulu piri diri kılduk daḥı andan dāneler

bitürdük ki ol ¹⁷ danelerden yiyeler و جعلنا فبريا

×× جنات من نخيل و اعناب و فخرنا فبريا من الرعون

11a ¹ لياطلو من ثمره و ما جعلنا من اكلنا كرون

daḥı yaratduk yirde bostanlar hurmālar ² dan üzümleden çıkarduk

yirden çeşmeler tā ki yiyeler ol bostanların yimiş-

lerinden ³ ve daḥı yiyeler ol ta'āmlardan ki elleri

düzdi bekmez gibi nebız gibi cā'izdürse ⁴ nafiye

ola ya'nī mezkūr ni'emetleri kendüler düzmediler bel-

ki biz yaratduk bunların-çün ⁵ pes şükr eylemezler

mi bizüm ni'emetlerümüze pes āyet delildür iki nesneye

Tañrınun ⁶ birliğine ve daḥı kıyāmet vücūdına zīrā

ki kurumuş yirler bahār yağmuruyla hayāt ⁷ bağış-

layup taze kılup girü güz faslında kurudup ölü mesa-

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 33. âyet

×× Kur'ân, Yâsin sûresi, 34. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 35. âyet

besinde kıldığı delıldür ki kimsene āna mā'ni' ve
mu'arız degül **كذلك الله يفعل ما يشاء** 9

dilerse işler nice gerekse hükm eylerüz bir şeriki
yok **شيء آية 10** تعوالة الواحد ففى كل

تدل على أنه واحد dahı yir yüzün zemherir zeh-
rile kara yanmışiken bahār 11 faslını cānına tiryāk

irişdürüp diri kıldığı delıldür kıyāmetde ölüleri
diri 12 kıldığına niteki peygāber 'aleyhi's-selām

buyurdu kim **إذا رأيتم الربيع فاذا ذكره النشور أشبهه**
الربيع بالشهور 13 ya'nī kaçan bahār faslı-

nı görseñüz kıyāmet günün yāz kılun ki ne hoş 14

benzer bahār kıyāmet gününe bahār faslını kıyāmet
gününe teşbīh eyledügi bir kaç vechile 15 dür ol

vech budur ki yir altındağı nebāt bahār faslında

zuhūra gelür niteki yir 16 altındağı ulular ve ha-

zīnler kıyāmet gününde yir yüzine gelür **قوله**

و امر جنت الارض 17 **انما لها** x ikinci veche bu-

dur kim faslı bahār ba'zılara rāhatdur ba'zılara

11b vahşetdür 1 kıyāmet dahı ba'zılara şāzlıkdur ba'zılara

şūssa ve şamdur üçüncü veche 2 budur ki her ki kış

gününde yābis ta'āmlar yise bahārda anuñ bedenine

x Kur'ān Al-i İmrān sūresi, 40. āyet metinde **(يفعل الله ما يشاء)**
Kur'ān Nā'ide Sūresi, 1. āyet

xx kur'ān, Zilzal Sūresi, 2. āyet

cereb ve gıcık ³ zāhir olur her ki dünyā şehvetine
 uyub harām ve şübhelü ta‘āmlar yise kıyāmetde ‘azāb
⁴ ve hisāb ve horluk hāsıl ola dördüncü vech budur
 kim niceler ekin eker tohum burāğur ⁵ zahmetler çe-
 ker bahār faslında āfet irişür ye tolu urur ye çe-
 kirge yir dünyāda ⁶ dahı nice kişiler ta‘āt tohumını
 eker zahmetler çeker gündüz oruç dutar gece ta‘āt
 ider ⁷ kıyāmetde ka‘ıat yili eser ta‘āt ekinini ma-
 siyyet çekirgesi ye küfür tolusı ⁸ hebaen mensur kı-
 lur beşinci vech budur ki bahār faslında dost dost
 ile sular kenārında ⁹ ağaçlar dibinde sohbet kılur-
 lar kıyāmet güninde sālīh sālīhile tālih tālihile
 kopalar ¹⁰ altıncı vech budur ki bahār faslında şimāl
 yelleri ve sabā yelleri eser kime fāide kime ¹¹ zi-
 yān kılur kıyāmet güninde dahı sa‘ādet yilleri ve
 şekāvet yilleri eser ¹² kimi sa‘ādete ulaştırur kimi
 rahmetden keser yedinci vech budur ki kankı ağaç kış
 gününde ¹³ kurısa bahār faslında ağaçlar yapraklan-
 duğı vakt ol kurıyı kalub fāzihāt olur ¹⁴ kıyāmet
 gününde dahı ‘ābidler tā‘at hil’atın geyüb ‘ibādet
 tācın urunub ¹⁵ ‘ināyet mesnedine tekye kılduğı vakt
 anlarun ki tā‘atı ağacı ma‘siyyet kışında ¹⁶ kurımış-
 dı ‘ibādet yimişlerinden mahrum kala İman hil’atinden

mahrum 'üryān olub fażihat ¹⁷ ola

خوش بود که من تجزیه به بیان ما سه روی شود هر که دروش باشد

12a ¹ sekizinci vech budur kim bahār faslında ekinler

bitdügi vakt ekmeyenler peşimān olurlar kıyāmetde

² dahı 'ābidler tā'at hırmenin götürdügi vakt 'ibā-

det tohmin ekmeyenler peşimān olalar ³ tokuzinci

vech budur ki kim ne ekdiyse bahārda anı götürür

kıyāmetde dahı hayır eken ⁴ hayır götürür şer eken

şer götürür ki الدنيا مزرعة الاخرة

onuncı vech budur ki bahārda ⁵ yir yüzinde yeşil

kızıl saru ak çiçekler nebātlar zāhir olur kıyāmet-

de dahı ⁶ ihlās ve yakīn ve riżā tevekkül ve havf

ve recā ve şevk ve küfr ve nifāk zāhir olur ⁷ bes

bu vücühile bahār faslını kıyāmet günine teşbih iddi

Hak te'ālā 8 واية لهم الايمان

× didügi bu söze işāretdür

Kavlühü te'ālā

سبحان الذي خلق الارض و اج

⁹ 9 كلها بما تنبت الارض ومن انفسهم

zehl Tañrı ki yaratdı dürlü dürlü çift ¹⁰ leri ol

nesnelerden ki biri bitürür dahı anlardan ki adem

oğlanlarınınuñ nefsindedür dahı anlardan ¹¹ ki hiç ki-

mesne bilmez ki neler yaratmışdur yirde ve gökde

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 33. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 36. âyet

ve tağlarda İmām Vāhidī Tefsīrinde ¹² eydür ki Tañrı te'ālā biñ dürlü cānavar yaratdı altı yüzi denizdedür dört yüzi kurıdadur ¹³ herbirintün şūreti birine beñzemez āvāzı āvāzına luğatı luğatına beñzemez niteki Tañrı Te'ālā buyurur ¹⁴ **واختلاف**
السم والرائيم × dahı kamasın birbiriyle çift yaratdı gök birle yiri ¹⁵ tamu birle uçmağı güneşi ayıla çift yaratdı dünyā āhiretle çift hayat mevtille çift ¹⁶ can tenile küfr imānıla sıhhat maražıla 'akl nefsile 'ilm cehlile ins cinnile leyl nehārıla ¹⁷ nūr zulmetile hayevānāt perriyile bu kamu çiftleri yaradan tekdür zevcden veletden vezirden ¹ müşīrden şerīkden münezzehdür **وما لا يعلمون** dahı nesnelere yaratdı ki kimesne anı bilmez ² ahbārda gelgelmişdür ki Kāf tağınınuñ ardında yitmiş Kāf tağı gibi tağ vardır ol tağlar ³ dan anaru bir ak yir vardır ol yirde bir dürlü mahlūk vardır ki anlar dünyede Ādem yara ⁴ dıldığın bilmezler çok mahlūk var durur ki ne anlar Ādemi bilürler ne Ādem anları bilürler Peyğamber 'a. m. ⁵ buyurdı kim mi'rāc gicesi Kāf tağı ardında bir şehr gördüm içi dolu ā-

demilerdi çün beni ⁶ gördiler eyitdiler şükr Tañrıya ki senün yüzünü bize gösterdi didiler andan baña iman getürdiler ⁷ ben anlarax şeri'at öğreddüm andan eyiddüm siz ne kavmsiz eyitdiler biz Beni İsrâil kavminden ⁸ üz çün Mūsā vefāt kıldı Beni İsrâil arasında ihtilāf oldu fışk u fesād zāhir ⁹ oldu peygāmberlerin öldürdiler çün fesād kavī oldu biz anlarun arasında çıkduk deñiz kenārına ¹⁰ geldük du'ā kılduk hācet diledük yir delindi biz aşağa geçdük bir buçuk yıl ¹¹ yir altında seyr eyledük iş bunda çıkduk Mūsā 'aleyhi's-selām bize vaşiyet kılmişdı kim ¹² sizlerden kankınuz ki ahır zaman peygāmberi Muhammede irişürse benüm selāmımı aña degüresiz ¹³ didi şükr Tañrıya ki bizi saña irişürdi andan Peygāmber 'aleyhi's-selām añlara Kur'an ta'līm kıldı ¹⁴ şavm u šalāt ü zekat cum'a namazı emreyledi Peygāmber 'aleyhi's-selām eydür gördüm saraylarınınun ¹⁵ kapusu yok eyitdüm bu niçün böyledür eyitdiler anuñçün ki biz birbirümüzden korkmazuz ¹⁶ gördüm ki dīvārları beraber eyitdüm bu niçün böyledür eyitdiler anuñçün ki kamu gönülde birüz ¹⁷ gördüm ki mescidleri evlerinden irak sordum niçün böyledür eyitdiler anuñçün ki irak yirden ¹ mescide varmakda

sevāb çokdur gördüm ki güristānları kapu önünde sor-
 dum bu niçün ² böyledür eyitdiler anıñçün ki tā göre-
 vüz ölümü yaz kılavuz gördüm ki hergiz gülmezler e-
 yitdüm niçün gülmezsiz ³ eyitdiler anıñçün kim gül-
 mek gönüli karardur eyitdüm hasta olur mısız eyitdi-
 ler hastalık günāha keffāret için ⁴ dūr biz hoz gü-
 nāh kılmazuz eyitdüm siz ekin eker misiz eyitdiler
 ekerüz dahi Tañrıya ısmarlaruz tā irişince ⁵ çünki
 irişe ittifākıla varuruz biçerüz bir yirde yığaruz
 gerek oldukça getirürüz yirüz kalanı anda ⁶ turur
 eyitdüm sazde tavar olur mı eyitdiler olur bizüm ta-
 varumuz yabanda yürir gerek oldukça getirürüz girü
 yabana ⁷ şalaruz gördüm ki beñizleri saru eyitdim
 hasta mı olduñuz eyitdiler biz hasta olmazuz
 eyitdüm çün hasta ⁸ olmazsız beñzünüz neden şarudur
 eyitdiler ölüm korkusından eyitdüm sizde ölüm çok mı
 olur eyitdiler yılda ⁹ bir cenāze olur bes Hāk te'ā-
 lānuñ ğayb 'āleminde anuñ gibi kulları vardur kimesne
 anları bilmez ¹⁰ eydür 'ālem-i ğaybda dahi yirler
 var gökler var tağlar var deryalar var 'arşlar var
 kürsiler ¹¹ var aylar var yılduzlar var bu 'ālem
 anuñ katında bir katre gibidür deryā katında Tañrı-
 nuñ hikmetleri ¹² çok anlayabilene

اشمازادرو ولایت خان کارفرمای آسمان جهان

13 در ره روح بست و بالاهانت کوههای بلند در هاست

14 Peyğāmbēr yarenlerinden bir ‘azīz veğāt kıldı Peyğāmbēr‘aleyhi’ s-selām anuñ namāzıñ kıldı sünnet-i mūcib ¹⁵ birle cenāzeyile kabrine degin bile vardı defn eyledi girü döndi eve geldi ‘Āyişe Şiddīka ¹⁶ örü tūrdu eline Peyğāmbērün mübarek ‘imāmesine sürdi eyitdi ki ‘aceb ki bu yağmurda ki tonuñuz ¹⁷ nem olmamış didi ol gün hod yağmur yoğıdı Peyğāmbēr der-

13b hal bildi ki ‘Āyişe ğayb ‘ālemi yağmurını ¹ görmüş eyitdi yā ‘Āyişe bu gün başuñā ne örtündüñdi eyitdi yā Resulallāh senün mübarek ² ridānı başuma örtmüşdüm eyitdi yā ‘Āyişe ol ridā bereketinde senün gözünden perde götürilmiş ³ ğayb yağmurını görmüşsin ki ğayb ‘āleminde yağmurlar var bulutlar var

anı hāslar görür ‘āmlar ⁴ görmez غیب ابری و ابری دیگر نیست

5 آسمان آفتاب دیگر نیست نایز ان الا که بر خاصان برید

6 بافتان فی البسین خلق جدید و مما لا یعلمون aña işāretdür
7 دایره الهم الذی نسج منه النهار فاذ هم ظلمون

ligine bu nesne ki giceden gündüz çıkarur nāgāh karañuda kalurlar ya‘nī ⁸ nūrı zāyid kıluruz karañulık kalur ma‘lūm oldı ki gice asldur gündüz ‘arızdur

su'āl⁹ gice mi yigdür yohsa gündüz mi cevāb gice yig-
dür zirā ki gice uçmaktandır gündüz tamudan¹⁰ haberde
gelmişdür ki uçmakta zulmet var idi × hem nūr zulmet
cem' eyledi giceyi andan yaratdı¹¹ uçmakta hiç zulmet
kalmadı tamuda daḥi hem zulmet hem nūr nūrı cem' eyledi
gündüzi andan¹² yaratdı tamuda hiç nūr kalmadı pes
gice uçmaktan çıkdı gündüz tamudan daḥi gündüz¹³ ma'
siyet mahallidür gice 'özü ü istiğfār mahallidür daḥi
gice 'ayblar örticidür gündüz 'ayb¹⁴ lar yaratıcudur

الليل للعاشقين سترًا ليلتها اوقاتهم تدوم
daḥi gündüz sükiler bāzār-
gāhidur gice 'arifler bāzār¹⁵ gāhidur İbrāhim Peygām-
ber hullet sarāyında nübüvvet hil'atin¹⁶ gicede geydi

ki فلما جن عليه الليل رأى كوكباً ×× Yunus 'aleyhi's-se-
lām tesbihi göge aḡup feriştelere¹⁷ harekete getürdü-

gi gicedeyidi ki فنادى في الظلمات ان لا اله الا انت

14a سبحانك ×× Musā Peygāmber 'a.m.¹ Tur taḡında mest
olub rakşa girdügi gicedeyidi وواعدنا موسى ثلثين ليلةً
××××² ālem fahr-ı Muhammed Mustafā kābe kavseyn makā-
mina

× Metinde, "varirdi"

×× Kur'ân, En'âm Sûresi, 76. âyet

××× Kur'ân, Enbâ Sûresi, 87. âyet

×××× Kur'ân, Arâf Sûresi, 141. âyet

x بعدہ 3 سبحان الذی اسریٰ
 ای روزِ حرمین از تور و زخمی یافتہ ام تا در قیامت بدہ شبہی باشد قال البنی
 علیہ السلام ان فی اللیلۃ کایا فذلہا اصل مسلم یسأل اللہ فی الایام وذلک کل 4
 5 بعدُستی gicede bir sâ'at vardur kankı mü'min
 ki ol sâ'ate muvâfık gelse Tañrıdan 6 ne dürlü hâcet
 dilese kabûl ola ol sâ'at her gicede vardur dahı bu-
 yurdı ki kaçan 7 gicenün üç bahşı geçse bir bahşı
 kalsa bir ferişte dünyâ gögine iner nidâ kılur kim
 hiç hâcet 8 diler kişi var mıdur kim hâcetler kabul
 olduğı vaktür dahı buyurdu ki sizün üzerünuze 9 ol-
 sun dünle тұrmak kim ol sizden ilerüki salihler 'â-
 detidür dahı sizi Tañrıya yakın 10 kılıcıdur ve gü-
 nahlarınuza keffâretdür Peyğamber 'aleyhi's-selâm gi-
 celerde mücâhede kılmakdan 11 mübarek kademleri şişdi
 eyitdiler yâ resulallâh geçmiş günahlarınu ve gelesi
 günahlarınu yarlığanmış 12 dur niçün bunca zahmet çe-
 kersün eyitdi dutayım ki günahlarım yarlığandı ahır
 şükrüm 13 kanı beni yogıken vücūda getürdi vücūda ge-
 getürüb 'akl-m fehm virdi şükrüm kanı dahı 14 tâ'at
 kılmağa tevfiķ virdi şükrüm kanı kıldığım tâ'atı ka-
 bul kıldı iy giceleri gaflet 15 birle geçürenler ve

iy gündüzi ma'şiyet birle žayif kılanlar bilünüz ki
 iki dürlü tayıfeyi tamı odı ¹⁶ göyündürmez biri gi-
 celer gözi yaş dökene bir dahı gazāt yolunda dīzūbān
 olanı iy 'azizler eger ¹⁷ bu gün gāziler yolunda dī-
 zubānlik eylemek elünden gelmezse giceler nefsūn bir-
 14b le gāzā eylegil ¹ ki cihād-ı ekberdür niteki muhakkik-
 ler demişlerdür *اب چشمه جامه را بشوید اب چشمه*
نامه را بشوید از ان آب که جامه را بشوید مثاک بادوزان اب نامه را بشوید
²
³ *قوله تعالى والشمس تجري لمستقر لها ذلك تقدير العزيز العليم*
 yürür tā ⁴ karārgāhına degin bilgil ki güneşün üç
 yüz atmış menzili vardır ⁵ yüz seksen menzili kışda
 yüz seksen menzili yazda güneş her gün bir menzilin-
 den toğar tā āna degin ki menāzili tamām ⁶ olur andan
 sonra menāzil-i istivāya girür her gün bir menzilden
 toğar tā āna degin ki menāzil-i istivā ⁷ tamām olur
 pes müstekarru' ş-şems menāzil tamām olduğu yirdür ni-
 teki buyurur *رَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ* ⁸ üç yüz
 atmış maşrikdür üç yüz atmış mağribdür her gün bir
 yirden toğar ve bir yirden ⁹ tolinur bir yılda tamām
 eyler girü evvelinden başlar ta kıyāmet kopınca
¹⁰ *ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ* ¹⁰ böyle olduğu ol galib ü dānā

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 38. âyet

xx Kur'ân, Mâ'ric Sûresi, 11. âyet

xxx Kur'ân, Yâsin Sûresi, 38. âyet

Ta'nrının takdīridür kulları maslahatı tamām olmağının
 ba'zī¹¹ lar eydürler müstekārru's-şems kıyāmetdedür
 çün kıyāmet kopa güneş bir arada karār kıla¹² ayruk
 yürimeye nuri gide kapkara ola niteki Hak te'ālā bu-
 yurdu ki اذ الشمس كورت × ba'zī¹³ lar eydür
 müstekārru's-şems 'arş altındadır niteki rivāyet kı-
 lındı Ebū Zeri'l- Gıfārīden radiya'llāhu'anh¹⁴ ol
 eyitdi bir gün Peygāber katında oturmuşıduk güneş
 tolındı Peygāber eyitdi yā Ebāzer¹⁵ bilür misin gü-
 neş kanda vardı eyiddüm Hak te'ālā bilür ve anūn re-
 suli bilür eyitdi kaçan ki¹⁶ güneş tolınur varur 'arş
 altında secde kılar tā destūr gelince müstekārru's-
 şems ol¹⁷ mevzi'dür çün destūr ola girü maşrıktan
 toğar kıyāmet kopunca bu resme varur gelür

15a¹ çün yiryüzünde ma'siyet çok ola fışk ü fesād zahir
 ola emr-i ma'rūf nehy-i münker² götürile güneş 'arş
 altında secde kıla bir gice mikdarı eglene destūr
 olmaya ay daħı anda vara³ ikisi secde kılar des-
 tūr gelmeye üç gice mikdarı anda kalalar ol gicenün
 uzunluğu müctehitler⁴ bileler gāfil andan bī-haber
 olalar ol müctehitler uyanalar ābdest alalar hemi-
 şegī vazīfe⁵ lerini eda kılar sabāħ olmaya taşra

çıkalar göge bakalar ve yılduzlar yirü yirinde tu-
 rur eyideler ⁶ irmiş girü halvetlerine gireler na-
 māza ve tilāvete zikre meşgūl olalar henüz subh ol-
 maya ⁷ girü taşra çıkalar göge bakalar göreler ki
 yılduzlar hemān ayla eyideler meger namāzı eksük
 kılduk ⁸ veyāhūz Kur'an tiz okıduk yāhūz ir uyanduk
 dürlü dürlü gümānlarıyla korkalar korkıyla ⁹ girü
 halvetlerine gireler bir zamān dahı virdlerine meş-
 gūl olalar andan girü göge nazar ¹⁰ kılalar göreler
 yılduzlar yirinde bileler ki ol kurdukları vakt gel-
 miş andan birbirine haber ¹¹ ulayalar mescidlere di-
 rileler her şehirde ol tayıfeden az bulunabilenleri
 dahı halk ¹² arasında za'if ve zelil ola mescidlere
 cem' olalar zārī kılalar ağlaşalar Tañriya ¹³ yalva-
 ralar çün üç gice mīkdārı tamām ola Allah bu aya güne-
 şe emr ile girü mağribe varuñuz andan toğunuz ¹⁴ ay
 güneş zārī kılalar ağlaşalar bileler ki kıyāmet ya-
 kin gelmiş anlaruñ ağladuğundan ¹⁵ semāvāt ehli surādā
 kāt ehl-i 'arşı getürenler ağlaşalar andan ay güneş
 mağribden ¹⁶ toğalar dahı münādi nidā kıla ki

الآن الشمس والقمر قد طلعا من المغرب andan

¹⁷ halāyık göge bakalar göreler ki ayıla güneş kapkara
 olmuş nūrı gitmiş ikisi biraraya gelmiş

15b ¹niteki Hâk te'âlâ buyurdu ki × وجمع الشمس والقمر
dünyâ ehli zârî kılalar ağlaşalar sâlihler ² ağla-
ması fâyide kıla amma 'āsîler ağladuğı fâyide kılmaya
belki hasret ziyâde ola ayıla ³ güneş gök orta-
sına geleler Cebre'îl kanadıla girü döndüre mağribe
ilede mağribde bir kapu var adı ⁴ tevbe kapusudur
ol kapunun 'arzı yitmiş yıllık yoldur ayıla güneş
ol kapudan tolinalar ⁵ andan ol kapu bağlana ayruk
tevbe kabul olmaya andan sonra ayıla güneş hemişegi
maşriktan ⁶ toğalar mağribden tolinalar andan sonra
az zamân geçe kıyâmet kopa eger bir kişünün atı kulla-
laşa ⁷ ol kulına binilmedin kıyâmet kopa قوله ب
× القيمة
8 والفرق قد ناه منازل حتى عمار كالعرجون
ya'ni aya menziller takdîr iddük ayun yigirmi sekiz
menzili vardur ol menâzil geçse ⁹ muhâka düşer hilâl
olur hattâ şol eski 'urcün gibi olur 'urcün diyü hur-
ma salkumınun ¹⁰ dibine dirler ol oldur ki çün hurma-
nun salkumını keseler dibinden kesmezler belki ¹¹ bir
pâre korlar yil girüp ağacı kurıdmasun diyü ol bâkî
kalana 'urcün dirler rüzgârıla ¹² ol 'urcün kurır e-
gilür yay gibi olur Hâk te'âlâ hilâli teşbîh eyledi

× kur'an, Kıyâmet Sûresi, 8. âyet

×× Kur'an, râsin Sûresi, 39. âyet

لَا الشَّمْسُ يَنْفَعُهَا أَنْ تَرَكَّ الْقَمَرُ وَلَا اللَّيْلُ 13 قَوْلُهُ تَعَالَى ^{ānā}

سَابِقِ النَّهَارِ × ya'ni ne güneş vardır 14 ki aya irişe
ne gece vardır ki gündüzden ānaruda şöyle birbiri ar-
dınca şöyle birbiri 15 ardınca toğarlar tolinurlar tā
kıyāmete degin çün kıyāmet yakīn gele ikisi bir araya
cem' 16 olalar niteki beyan eyledük yāhūz ma'ni-i ā-
yet bile ola ki güneş yoktur ki nūrı ay üzre gālib
17 ola gece gide cemī' evkāt gündüz ola hiç gece bu-

16a lınmaya belki ay gece āyetidür güneş gündüz 1 gündüz
×× āyetidür kıyāmete degin dahı gece yokdur ki gündüz
üzre gālib ola nehār gide cemī' evkāt 2 leyl ola hiç
gündüz bulunmaya belki leyl ü nehār ay güneş yirlü
yirindedür kıyāmete degin 3 kavluhū te-ālā ^{وَكُلٌّ فِي خِيَابِهَا}

سَجُونَ ××× herbirisi aydan gündend yıldızlardan
feleklerde yüzerler 4 balık şuda yüzer gibi güneş yüz
altmış bu yirde gelür ay dahı yitmiş bu yirde gelür
5 ayıla güneş nūr beraber idi gece gündüzden seçilme-
zidi hak te-ālā Cebre' ile emreyledi 6 ayuñ yüzün ka-
nādiyıla sildi nūrı eksildi ol 'alāmet ki ay yüzinde
var andan oldu 7 niteki buyurdu ^{فَمَوَازِيَةَ اللَّيْلِ} ××××

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 40. âyet

×× Metiâde, "gündüz" kelimesi iki defa geçiyor.

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 40. âyet

×××× Kur'ân, İsrâ Sûresi, 12. âyet

Hak te'ālā ayı dünyā gögünde ⁸ yarattı güneşi dör-
 dinci gökde yarattı her biri makāmlu makāmında seyrāt
 kılurlar ne bu anuñ felegine iner ne ol bunun ⁹ fe-
 legine çıkar çün kıyāmet yakın gele anda bir araya
 cem' olalar : ¹⁰ قولوا وايها لهم انا صمدنا
 في الفلك المشحون × dahı delıldür Tañrınuñ kemāl-i kud-
 retine anlaruñ zürriyyetini tolu ¹¹ gemide saklandı-
 ğumuz ya'ni Nuh gemisinde ki toluıydı halkıla ¹² zür-
 riyet evlāddür ya'ni budur ki ademün zürriyyetini
 Nuh gemisinde sakladuk altı ay andan sağ selāmet çı-
 karduk bu āyetdür bizüm ¹³ kemāl-i kudretümüze yāhūz
 eslāf ma'nīsindedür aşnaki zerdendür zer halkdur aşl
 ma'nīsine dahı yarar nesl ¹⁴ ma'nīsine dahı yarar ba-
 zılar eyitdiler murād Nuh gemisi degüldür ¹⁵ belki
 bu zamān gemileridür Hak te'ālā eydür bizüm kudretü-
 müze delıldür bu ki bu zamān halkını gemide ¹⁶ sak-
 laruz ol gemi elsüz ayaksuz su içinde yüzer on gün-
 lük yolu bir günde alur ¹⁷ قولوا وخلقنا لهم من
 ضلالتهم ما يريدون × ya'ni dahı yaratduk bunlaruñçün Nuh gemisi
 16b gibi gemiler her zamānda ¹ bunlarkanda dileseler va-
 rurlar yāhūz ma'nā böyle ola ki yaratduk bunlaruñçün

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 41. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 42. âyet

gemi gibi ² merkebler ya'nī at deve fīl denizde gemi-

ye bineler kuruda tura binerler **قوله وان تنقلبوا**

× تفرقهم فلا صريح لهم ولا لهم ينقدون الا هم ما وقعا الى حين واذ قيل

⁴ya'nī eger dileyevüz anları ğark eyleyevüz kimse me-

dedlerine irişmeye meger girü bizden rahmet ⁵ ola ki

anların 'azābın te'hīr kılavuz bu fānīde biraz vakt

fāyide göreler tā ecel vaktine ⁶ degin **قوله واذ قيل لهم**

× يا'nī kaçان ⁷ ol

kāfirlere eyidseler korkunuz önünüzdekinden dahı so-

nunuzdağıdam ola ki rahmet ⁸ bulasız diseler nasī-

hat kabul kılmazlar dimişlerdür

gelesi günāhlardur ⁹

nāhlardur ba'zılar eydür ki

günāhlardur ¹⁰ وما **ما بين ايديكم**

lar eydür ki **ما بين ايديكم** 'azāb-ı kıyāmetdür

ما بين ¹¹ وما **ما بين** hükmi-şekāvetdür ba'zılar eydür

ما بين ¹² وما **ما بين** gökden inen 'azābdur yirden

çıkan 'azābdur **ما بين** ¹³ وما تايتهم من ايات ربهم الا كانوا عنها **ما بين**

¹³ya'nī hiç bir āyet gelmeye Tañrının āyetlerinden

illā ki anlardan yüz döndürürler ¹⁴ **ما بين**

ما بين ¹⁵ **ما بين** رزقكم الله قال الذين كفروا الذين امنوا انهم من لويثاء الله

ما بين ¹⁵ **ما بين** الطهوان انتم الا في ضلال بين ويقولون من هذا الوعد انتم صادقين

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 43.,44. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 45. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 46. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 47. âyet

¹⁶ya'nî kaçan ki kâfirlere eyitseler sadaka virünüz
 Allâh size rûzevî kılduğı nesneden anlar eydür ¹⁷
 leridi ta'âmı virelüm ol kimseye ki eger Allâh dile-
 seyidi anlara ta'âm virmeğe vireyidi ya'nî bilür
 17a ¹misiz bize Tañrı virdi varunuz size dahı virsün
 ğün Tañrı size virmedi biz neye virelüm ² siz degül-
 siz meger ki âşikâre dalâletde ki Hâlıkdan dilemezsiz
 mahlûkdan dilersiz ³ bu sözi telbîs vechi birle di-
 diler nafaka virmeyelüm diyü eşşah budur ki **إن التمسوا**
في ضلالتهم ⁴ hitâbdur Allâhdan kâfirlere eydür-
 ler iy kâfirler siz âşikâre dalâletdesiz ⁵ azğun söz-
 lersiz sadaka virmeyelüm diyü hüccet eylersiz sizden
 diledükleri benden ⁶ degül midür size dahı ben virdüm
 sizün malunuz hakikatde benümdür **العبد وما يملكه**
يومئذ ⁷ ğün mü'minler kâfirlere eyitdiler imân
 getürmezsiz sadaka virmezsiz pes kıyâmetde ⁸ ne ce-
 vâb viresiz kâfirler eyitdiler va'denüz kaçan ola
 eyidün eger ğirçeksiz andan Tañrı te'âlâ ⁹ mu'minler
 tarafından cevab virdi ki **ما ينظرون إلا صبغة واحدة**
تأخذهم وهم ¹⁰ **يحيون** xx ya'nî muntazır degül
 kâfirler meger İsrâfîl sayhasına evvel sayhayı işide-

x Kur'an, Yâsin Sûresi, 47. âyet

xx Kur'an, Yâsin Sûresi, 49. âyet

ler andan ¹¹ inanalar nāgāh irişe ol sayha bunlara
 bunlar huşūmetdeyiken ya'ni satu bāzār ideriken ¹²
 bir āyetde buyurđı ki لا تاتیکم الا بفتنة × gelmeye
 kıyāmet size illā ānsuzda gele Peyğamber 'aleyhi's-
 selām ¹³ buyurđı ki لا تاتیکم الا بفتنة نانا الساعة والزلزال
 ya'ni kıyāmet ānsuzda gele ¹⁴ hattā bir
 kişi tavarın şıvaruriken kıyāmet kopa والرجل مقوم
 dahı bir kişi kumaşın ¹⁵ kıymete tutar iken
 kıyāmet kopa والرجل يرفع ميزانه dahı bir kiři terāzū
 elinde nesne tartariken ¹⁶ kıyāmet kopa dahı bir ki-
 şi lokmayı eline ala ağızına iletmedin kıyāmet kopa
 kavlehu فلا ¹⁷ يستطيرون توصية ولا الى اهلهم يرجعون
 17b ونفخ في الصور ×× ya'ni ne güçleri ¹ yite
 vaşiyet eylemege ne hōz evlerine dönüb vidā' eyleme-
 ge 'ulemā ihtilāf kıldılar ki sūr ² üç gez mi urılır
 yoksa iki gez mi ba'zılar eyitdiler iki gez urıla bu
 hadīsile ki Ebū Hureyre ³ rivāyet kıldı ما بين
 ya'ni nefha arası kırk ola kırk gün
 mi ⁴ ya kırk yıl mı ma'lūm olmadı ba'zılar eyitdiler
 sūr üç gez urıla nefha-i fez' nefha-i sa'k ⁵ nefha-i

× Kur'ān, Arāf Sūresi, 185. āyet

×× Kur'ān, Yāsin Sūresi, 50., 51. āyet

ba' s delīl budur ki üç āyetde dahı zıkr olındı nite-
ki buyırdı

× وضعون من في السموات و يوم ينفخ في الصور
وقوله و نفع في الصور فخرج من في السموات الاله وقوله و نفع فيه
7 ×× ammā eṣṣaḥ evvel-

ki kavldür nefha-i fez' nefha-i sa'k ikisi ⁸ birdür

Ebu Sa'īd-i Huzrī rivāyet kıldı Peyğamberden bu hadīs ki

قد التفتي لأصفي سمعة وناجبرته ⁹ كيف أنعم و صاحب الصور

ma'nā-yı hadīs budur ki nice tena'um kılāyūm nice

hayatdan ¹⁰ lezzet bulayūm ki sūr issı sūrı ağızına

almışdır kulağın dinüye dutmışdır alnın aşığa ¹¹ ey-

mişdür heman muntazırdur ki kaçan emr gele sūr urmege

eyitdiler yā resūlallāhi pes bize ¹² ne buyurursız

eyitdi eyidünüz ki ¹³ حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ ol

vakt ki İsrāfīl sūrı ura ¹³ ol heybetden yirler hare-

kete gele tağlar yün gibi atıla hevāya perrān ola gök-

ler yarıla ¹⁴ yılduzlar dökile ay güneş tutıla deniz-

ler kaynaya kamusı bir deniz ola andan soğıla ¹⁵ yir

yüzinde bir katre su kalmaya emzükü emzürdüğini elin-

den birağa hāmile hamlin düşüre ¹⁶ halāyık esrüg gibi

olalar oğlencuklar pīr ola pīrler helāk olalar cemī'

mahlūkāt ¹⁷ öleler meger 'arşı götüren feris̄teler ka-

lalar dahı Cebre'īl Mikā'īl İsrāfīl 'Azrā'īl kalalar

× Kur'an, Zümer Sûresi, 68. âyet

×× Kur'an, Neml Sûresi, 86. âyet

18a ¹andan hiṭāb geldi kim **فَلَيْمَتِ هَمَلَةُ الْعَرْشِ**
 ‘arşı götürenler ölsünler öleler ‘arş ² mu‘allak
 kala andan hiṭāb-ı ‘izzet irişe ki Cibrīl Mikā‘il
 İsrāfīl ‘Azrā‘il ölsün ³ ler anlar dahı öleler hiç
 mahlūk kalmaya **قوله كل من عليهما فاني وبقي و جه ر بكت**
والأكرم ذاه الجلال ⁴ andan Hāk te‘ālā gögi bir tomar gi-
 bi düre kudret kabzına ala eyide ki **أَنَا الْمَلِكُ**
 pāzişāh ⁵ benüm **ابن الجبارون المتكبرون** kanı cebbār-
 lar kanı mütekebbirler anlar ki rızkımı yirlerdi
 ayruklara ⁶ taparlarıdı **يَمْنِ الْمَلِكِ الْيَوْمَ** mülk
 kimündür girü kendü cevāb vire ki **لِلَّهِ الْوَاحِدِ**
القهار andan bu fānī ⁷ bī-vefā ḡaddār mekkār dünyā
 karkıyıl miḡdarı şöyle harāb kala ne cin kala ne in-
 san kala ne ⁸ hayvān kala ne gülistānelerde güller
 tebessüm eyleye ne budaklarda bülbüller terennüm ey-
 leye ne nergiz süsen ⁹ beneşe yasemīn kala **چون که کل**
¹⁰ **رفت و سلطان کردنت بشویم ان بن ز بیل کردنت** ne sarāy
 ü köşk büstān kala ne mecma‘-ı aṣḡāb u düstān kala
 fānī ola bākī bī- ¹¹ zevāl kala evvel āhir ol bā-
 tın zāhir kala ki **صوال اول والاخر والظاهر والباطن وهو**
¹² **بكل شئ عليم** andan Hāk sübhānehü ve te‘ālā

× Kur‘ân, Rahman Sûresi, 27. âyet

×× Kur‘ân, Hadid Sûresi, 3. âyet

kırk gün mikdârı yağmur yağdura ol toprak ¹³ olan bedenler şol bahar güninde ot biter gibi biteler Peyğamber 'aleyhi's-selâm buyırdı ki halâyıkun ¹⁴ hiç nesnesi kalmaya çuriye illâ üç sünügi kala ol sünüklenden kalan a'zâlar tamâm ola ¹⁵ andan İsrâfîli yarada emr eyleye sūr ura sūrdan āvāze gele ki

والجلود البالية ¹⁶ ايها العظام والنخرة ya'ni iy çürümüş sünükler iy yırtılmış deriler iy taşılmış saçlar ve sakal ¹⁷ lar iy denize şark olmuşlar ve iy hayvân kursorunda eriyenler durunuz ki hisâb vak-
 18b tidür ¹ andan cemî'si uykudan uyanur gibi baş kalduralar niteki İhrî te'ālâ buyırdı فاذا هم من

اي اربهم والشئ عدد ³ ya'ni sūr turalar gūrlarından 'arasād meydânına segirdeler ³ قولهم قالوا يا ويلنا ⁴ segirdnekdür yensilün segirdeler kavlehu
 من بعضنا من مرقدنا ⁴ ya'ni eyid-diler iy vay bize kim bizi kim kopardı yatduğumuz yirden zirâ kî ol ⁵ kırk yıl içinde gūristānlardan 'azāb götürilmiş ola çün dirile uyhudan uyanmış gibi ⁶ ol-lalar kim uyardı bizi uyhudan yāhūz kıyamet ahvālını

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 51. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 52. âyet

gür 'azābı ana göre uyhu gibi ⁷ ola eyideler kim uyardı bizi uyhumuzdan gün bileler kim kıyāmet kopmuş eyideler ki *الرَّصِينُ وَصِدْقُ الْمُرْسَلِينَ هَذَا مَا وَعَدَ*
 × bu ol va'edür kim Tañrı te'ālā kılmaşdı dahı rāst söylediler ⁹ peygāberler ba'zılar eydür bu sözi mü'minler dirler kıyāmet münkir olanlara serzeniş ¹⁰ kılmağıçün *ان كانت الاصلية واحدة فاذا هم جميع لدينا*
 ×× ya'nī degüldür ¹¹ ol kopmak illā Is-rāfīlün bir şayhasıdur bir şayha birle helāk olalar bir şayhala girü dirileler ¹² dahı cem'isi bizüm katumuzda hāzır duralar su'al kāfirlere ne kurb var Tañrı te'ālā hazretinde ¹³ ki eydürler katumuza hāzır olalar cevāb murād bu kurbdan kurb-ı hisābdur kurb-i kerānet degül ¹⁴ ya'nī ara yirde hiç vāsıta kalmaya Hak te'ālā kendü 'azameti birle su'al kıla *شبهاء ولا تجزون الا ما كنتم تعملون* ¹⁵ *فاللوم لا تقام بنفس*
 ××× bu gün kıyāmet günidür hiç zulm yokdur kimseye diye dahı ¹⁶ cezā görmezsiz illā kendü 'amelinüz birle Hak Sübhane ve te'ālā ādem oğlanlarını yaratdı aklı virdi ¹⁷ hayrı şerri bildürdi dahı hayr 'amel kılanlara cezāsı nedür şer 'amel kılanlara cezāsı nedür

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 52. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 53. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 54. âyet

19a ¹ bildürdi andan âdem oğlanlarına ihtiyâr virdi onâ ² hayr ihtiyâr kıldı hayr cezâ bulusar onâ şer ihtiyâr kıldı şer cezâ bulusar pes her şahş kendü ameli birle cezâlanısar ³ hak Sübhanehu ve te âlâ kimesneye zulm kılmaz hikâyet günlerde bir gün Behlül-i Divâneden ⁴ şordılar kandan gelürsin eyitdi tamudan gelürem od almağa vardumıdı tamuda od ⁵ bulamadum eyitdiler ‘aceb söz söyledün hergiz tamu odı eksilür mi ki eydürsin tamuda od ⁶ bulmadum Behlül eyitdi her kişi odunu dünü yâdan alub varurımış kendü eli birle kendüyi ⁷ yandı-
 rurımış niteki şâ‘ir eydür *اخذت ناراً بیدری ووضعتها فی بیدری*
سیدی افرقت قلبی بیدری ⁸ الی من اشکوا od kendü
 elüm birle aldum cigerüme kodum pes kime şikâyet kı-
 layım ⁹ kendü elümile yüregümi ben göyündürdüm pes
ولا تجزون الا ما لنتم تعملون ¹⁰ va-
 ralum çün kabrden turalar sinlerunün üstinde baş açuk
 yalın ayak aç susuz ‘uryân biñ ¹¹ yıl mıkdarı anda
 kalalar anlar ki kabrden imânile çıkalar ol biñ yıl
 bir sâ‘atça geçe ¹² ‘Āyişe radıy’ allāhü ‘anhā ×× e-
 yitdi yâ Resûlallāh ‘avretlar dahı ‘uryân mı kopar-
 lar eyitdi ne‘am andan ¹³ ‘Āyişe ağladı eyitdi
وافضيت Beygamber ‘aleyhi’s-selām eyitdi yâ ‘Āyişe

× Kur‘ân, Yâsin Sûresi, 54. âyet

×× Metinde, *عنه* (‘anh)

ağlama ki o günde kimse kimseye ¹⁴ bakmağa çaresizlik
 olmaya her kişi kendü haline meşgûl ola andan feriş-
 teler halâyık süreler mahşere ¹⁵ bilemeler anlaruñ
 ki ‘amelleri sâlihdür ‘amelleri merkeb ola bineler
 gideler anlaruñ kim ‘ameli yoğıdı ¹⁶ kimi yayak gi-
 deler kimi dizleri üstine kimi yüzleri üstine süri-
 neler mahşere cem‘ olalar güneş başları ¹⁷ üstine
 bir mîl mikdârınca yakın gele dört yanlarını bir
 19b mîl kadarı od kaplaya günâhları ¹ arkalarında ola
 yukarıdan gün harâreti aşağıdan od harâreti arka-
 larında günâh ağır ² lığı halâyık çoklığı kimisi
 dizine değin der içinde ola kimisi biline değin ki-
 misisi boğazına değin ³ kimisi der içinde çark ola
 der yitmiş zirâ‘ yirden aşağıya geçe ol halde hiç ⁴
 gölge bulunmaya meger ‘arş gölgesi ola ol vakte yi-
 di dürlü tayife ‘arş gölgesinde ⁵ ola evvel ‘adil
 begler ikinci yigitlikde ‘ibâdet kılanlar üçüncü
 mescide mülâzemet ⁶ kılanlar dördüncü Tañrıyıçün
 birbiriyile dostlık eyleyenler beşüncü ihfâyıla sada-
 ka virenler ⁷ altıncı bir sahib- cemâl ‘avret ken-
 düye okısa Tañrıdan korkup varmayanlar yidüncü Tañ-
 rı korkısından ⁸ ağlayup gözinden yaşlar dökenler

bu yidi t̄ayife 'arş gölgesinde olalar bākī halāyık
⁹issıda biñ yıl kalalar andan sonra süreler bir ka-
rañu yire ilteler anlar ki mü'minleridi bir sa'âtde
¹⁰çıkalar yüzleri ağ olup anlar ki kâfirleridi biñ
yıl ol karañuda kalalar biñ yıldan ¹¹sonra çıkalar
yüzleri kapkara ola andan halāyıkı hisāb serā-perde-
lerine süreler ¹²ki ol on serā-perdede her birinde
biñ yıl kalalar evvelki serā-perdede harāmdan ¹³so-
ralar ikincide hevedan soralar üçincide ata ana hak-
kından soralar dördincide ¹⁴ehl-i 'iyāl hakkından
soralar beşincide kul karavaş hakkından soralar altın-
cıda kavm ü ¹⁵karabet hakkından soralar yidincide
sıla-i rahmden soralar sekizincide hasetden soralar
¹⁶tokuzuncıda mekrden soralar onıncıda gaybet sorıla
her ki bu hakları saklamış ¹olsa bir sa'âtde geçe
her ki bu haklarda taksir kılmiş olsa her birinde biñ
20a yıl ¹kalalar andan bitiler okınan yire varalar biñ
yıl anda dahı tevakkuf kılalar ba'zılar eline ağ bi-
ti ²vireler ba'zıların sol eline karañ bitirerler
hitāb gele ki ³اقرا كتابك كفى بنفسك اليوم عليك
ya'ni okı bitirer ki saña nefstün hisāb sorıcı yeter an-

dan bitiler açılır dünyede ne kim ⁴ işlemişleridi
biti içinde yazılmış bulalar andan süreler mizān
katına ‘arş önünde kurulmuş ⁵ ola sağ kefesinde rid-
vān durmuş feriştelere hülleler burāklar hāzır eyle-
miş sol ⁶ kefesinde zebāniler tırmaş oddan zencirler
buhavular hāzır eylemişler her kişi ‘amelini ⁷ arha-
sına almış terāzū katında tırmaş ola münādiler nidā
kıla ki **انظروا الى الميزان** ⁸ **فاوز يوزن عمل فاعون** ya‘nī
iy mahşer ehli mizāna nazar kılun ki filān biñ filā-
nuñ ‘ameli ⁹ dartılır biñ yıl anda dahı tevakkuf kı-
lalar Peyğamber ‘aleyhi’s-selām buyurdu ki Tañrı te-
‘ālā benüm ümmetümden ¹⁰ bir kişi ara yirden çıkara
üstüne toğsan tokuz nāme saça her birinün özünü irdü-
gi ¹¹ yirce ola eyide ki iy kulum bu nāmelere inkār
mı kılursın yohsa kātipler haṭā mı ¹² yazdılar ol ki-
şi eyide yok yārabbi dahı eyide hem hiç özrün var mı
eyide yok yārabbi ¹³ andan Tañrı te‘ālā eyide iy kulum
benüm katında senün bir hasenātun dahı var ben saña
zulm eylemezsin ¹⁴ diye andan bir barmak mīqdārınca
nāme çıkara ol nāmede yazılmış ola ki **اشهد ان لا اله الا الله**
¹⁵ **اشهد ان محمد عبده ورسوله** iy kulum dünyedeyiken
gür kapusına degin ¹⁶ bu kelimedden ayru olmadun bu

gün dahi seni bu kelimededen ayırmazam gel imdi mizāna
hāzır ol ki bu gün ¹⁷ kimseye zulm yokdur andan ol
nāmeyi bir kefesine koyalar ol toksan dokuzi bir ke-
20b feye koyalar ol bir ¹ ol bir x nāme ağır gele zīrā ki
anda Allāh adı var Allāh adıyla hiç nesne beraber
olmaz 'Āyişe ² eyitdi ya Resūlallāh kıyāmetde hiç eh-
lūnüzi ānar mısız eyitdi üç yirde kimse kimseyi ³ ān-
maya evvel nāme okınuriken ikinci terāzū tartıluriken
üçinci sırāt üzerinde andan feriştelere geleler ⁴ ha-
lāyıkı sırāta süreler sırāt kıldan ince kılıçdan tiz-
dür cehennem yalını altından ⁵ yalbaya zebāniler çen-
ğāl birle aşağıdan 'āsīleri kapalar sırāt yedi cısr
ola ⁶ her biri üç biñ yıllık yol ola biñ yıl yokuş
biñ yıl iniş biñ yıl düz her cısrde ⁷ bir dürlü nes-
ne soralar evvelki cısrde imāndan sorula ikincide
namāzdan sorula üçincide ⁸ zekātdan sorula dördinci-
de oruçdan beşincide hacdan sorula altıncıda.....xx
⁹ sorula yidincide zulmden sorula eger bunlara taksīr
kılmış ola her cısrde biñ yıl kala ¹⁰ kıyāmet günü-
nün mikdārı elli biñ yıl olduğu bu mevki i'tibāri-

x "ol bir" iki defa tekrarlanmış

xx Metinde, bir kelimelik yer boş bırakılmış.

ledür elli mevkifdür ¹¹ her mevkifte biñ yıl duralar ol
 elli biñ yıl ola ammā ba'zılara bir sā'at mīkdārınca
 ola ¹² sırātı evvel geçen Muhammed-i Mustafā ola sırā-
 rāt kenarında dura sellim sellim diye çün sırātı ge-
 çeler ¹³ feriştelər 'alemler götürerler ol Muhammed-i
 Mustafā 'ālemi götürile uzunlığı biñ yıllık yol ola
 'amūdı ¹⁴ yeşil zümrüden ola sinānı kızıl yākūtdan
 ola kabzası ak gümüşden ola bir kürsī ¹⁵ maşrıқта o-
 la biri mağribde ola 'aleminde üç satır yazılmış ola
 ol satır ¹⁶ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ikinci satır
 لا اله الا الله محمد رسول الله ola üçüncü satır
 'alemi dibinde dura cemī' peygāamberler ve siddīklar

21a ve şehīdler ¹ Muhammed 'alemi dibinde ola niteki bu-
 yurdu ² عَلَيْكَ اِسْلَامُ اَدَمَ مِنْ نُورِهِ تَحْتَ اِيْوَانِي andan
 rāk u tāk u hulle getüreler dahı feriştelər ol 'ale-
 mi götürerler uçmağa gideler andan sonra ³ bir 'alem
 dahı götürile munādiler nidā kıla ki ⁴ اَيْنَ السَّابِقُونَ
 kanı ol islām ⁴ yoluna evvel kadem uranlar
 Ebu Bekr-i Siddīk cevāb vire ki lebbeyk sabīklar
 ve mücahidler ⁵ Ebu Bekr-i Siddīk 'alemi dibinde
 cem' olub uçmağa gideler bir 'alem dahı götürerler
 munādiler nidā ⁶ kıla ki اَيْنَ الَّذِينَ يَنْصُرُونَ الْاِسْلَامَ

kanı islām dīnine nusret kılanlar ⁷ Ömer radıyallāhū anhu ve anhu 'anh cevāb vire ki lebbeyk pes 'ādiller ve emr-i kibriya kılanlar ma'ruf kılanlar 'Ömer ⁸ 'alemi dibinde cem' olup cennete gideler andan bir 'alem dahı getürile münādiler nidā kıla ki **ينفقون اموالهم في سبيل الله** ⁹ اين الذين

kanı malını x din yoluna nafaka kılanlar 'Osman radıyallāhū ¹⁰ anhu cevāb vire ki lebbeyk diye pes din yolına nafaka kılanlar 'Osman 'alemi dibinde cem' olup ¹¹ cennete gideler andan bir 'alem dahı getürile münādiler nidā kılalar ki **ابن ادبيا الله الذين**

¹² **لا خوف عليهم ولا هم يحزنون** kanı ol Allāh dostları kim anlara ne havf ¹³ vardır ne gussa Emīrū l-mū'minīn 'Ali radıyallāhū anhu cevāb vire ki lebbeyk pes evli-yāu'llāh ¹⁴ 'Ali 'alemi dibine cem' olup cennete gideler bir 'alem dahı götürile nidā gele ki **ابن الذين**

ظلموا ¹⁵ **اقتلوا** kanı ol mazlūmlar ki anları zulm birle öldürdiler pes Hasan ve Hüseyin cevāb vireler ¹⁶ ki lebbeyk pes mazlūmlar Hasan ve Hüseyin 'alemi dibinde cem' olup Fātıma radıyallāhū anhā önlerinde bir ¹⁷ eline Hüseyinün kanlu gönleğin almış ve bir eline Hasanun oğlu gönleğin almış ola eyide iy benim

21b ¹ dādumi alıvir zālimlerden yohsa bir gez āh eylerim 'arş kürsī oda yakılır

andan Peygamber karşı gele eyide iy ciger küşem ³
 bize intikām almak yokdur bizde kin olmaz bizde
 ‘afv ü şefā‘at olur bu gün şefā‘at ⁴ günidür gel ben
 ve sen şefa‘at kılalum ‘asīleri ‘azābdan kurtaralum
 iy ciger küşem baña ⁵ dünyede çok dürlü cefālar kıl-
 dılar dişüm çıkardılar zehr yidürdiler sāhir didiler
 kezzāb ⁶ didiler vatanumdan sürdiler hiç birinden
 intikām almadum kamusun ‘afv eyledüm iy Fātıma ⁷ sen
 dahı ‘afv eyle ki bu gün ‘afv ü şefā‘at günidür Fātıma
 ‘afv eyleye mazlūmlara Hüseyñ ⁸ baş ola cennete gide-
 ler bir ‘alem dahı götürile nidā gele ki **ابن الذین تابوا**
واظلموا ⁹ ol ihlāsile tevbe kılanlar Vah-
 şī cevāb vire ki lebbeyk tā‘ibler anuñ ‘alemi dibine
 cem‘ olalar ¹⁰ andan bir ‘alem dahı götürile nida
 gele ki **ابن الذین هم فاشعون** ¹¹ ol
 huşū‘ ile ¹¹ namāz kılanlar andan bir ‘alem dahı gö-
 türile nidā gele ki kanı zākırlar andan bir ‘alem
 dahı götürile nidā gele ¹² kanı hā‘ıfler tā ki üç
 yüz yigirmi ‘alem götürile zīrā ki İslām üç yüz yigir-
 mi şerī‘addür ¹³ niteki ḥaḳ te‘ālā buyurdı **وسيق**
الذین اتقوا ربهم إلى الجنة زمرا ¹⁴ andan münādī nidā kıla

× Kur‘ân, Mü‘minün Sûresi, 2. âyet

×× Kur‘ân, Zümer Sûresi, 73. âyet

kim kanı Fir'avn 'aleyhi'l-la'ne Fir'avnı getüreler
başına oddan t̄ac urmuşlar katran¹⁵ gönlek geydür-
mişler bir hınz̄ire bindürmişler cebb̄arlar mütekeb-
birler cem' olalar cehenneme gideler¹⁶ andan nidā
gele kanı K̄ab̄il boynuna zenc̄irler bağlayub getüre-
ler hasūduları katına divşüreler¹⁷ K̄ab̄il önlerinde
tamuya gideler andan nidā gele kanı ka' b bin Eşref
22a yahūdī eli bađlu yüzi kara¹ getüreler andan Hakkı
örtenleri cem' eyleyeler Ka' b önlerince cehenneme
gideler andan nidā gele ki² kanı Ebū Cehl bin Hi-
şām Peyğāmbere inanmayanları Ebu Cehl katına cem'
eyleyeler tamuya gideler³ andan nidā gele ki kanı
Emirü'l-Kaysı getüreler yüzi kara olmuş dili yerde
sürinür şā'irleri⁴ katına divşüreler ol imām ola
tamuya gideler andan K̄arūnı getüreler zekāt virme-
yenleri⁵ cem' ideler anı imām kılalar tamuya süre-
ler nitki Hakk te'ālā buyurdu *يوم نذعوا كل أناسي*
6 *بأصمهم* × çün cennet ehli cennete yakın geleler
bir düz yazı göreler ol yazıda ağaçlar⁷ yitmiş
gölgesinde çeşmeler akar çayırlar çiçekler açılmış
ol ağaçlar gölgesinde konalar⁸ ol sulardan içeler

ğusl eyleyeler içlerinde ğilligış kalmaya zāhirleri
 bātin⁹ ları pāk ola burāklara bineler cennete vā-
 ralar cennet hazīne-dāri karšu gele saçu¹⁰ niçe i-
 de سلام عليكم طيبتم فارغتموها خالدين × cideler
 menzillerine nuzūl eyler¹¹ huriler la'1 kadehleriyle
 şerbet getüreler içeler Tanrıya şükr eyleyeler tena"¹² -
 uma meşğul olalar ان اصحاب الجنة اليوم
في شغل × ya'nī be-dürüstī cennet ehli bu gün
 meşğulde¹³ dür ya'nī yimekdedür içmekde sohbetde
 hoş āvāz iğitmekde hūb şüretlere bakmakda ve¹⁴ dost-
 ları ziyāret kılmakda şarāben tahūr içmekde tanrı dī-
 zārın görmekde ba'zilar eyiddiler¹⁵ fı-şuğlin demek
 fi-kıśāsī'l-ebkār bikkı kız oğlanların bekāretin al-
 makda olalar fī-zilālī'l-eşcār¹⁶ ağaçlar gölgesinde
 alā şutūti'l-enhār ırmaklar kenārında fī-civāri'l-
 cebbār cebbār köñşılığında¹⁷ şuğlleri bu ola ba'zı-
 lar eyitdi fı-şuğlin ehlin-nār ya'nī meşğul olalar
 22b tamu ehlinün¹ zikrinden eger tamuda oğlanları veya
 kardağları ya dostları varısa hak te'ālā anları

× Kur'an, Zümer Sûresi, 73. âyet

×× Kur'an, Yâsin Sûresi, 55. âyet

² a'ndurmaya 'ıyşleri munaggas olmasın diyü zirā ki
 cennet gussa evi degüldür **قوله في ظلمة**
 ای ناعمون من فوجون یا'nī ni'metde olalar yāhūd şāzlıkda ola-
 lar ⁴ **لهم وان واجههم في ظلال** × ya'nī cennet
 ehli daḥı cennetleri ağaçlar gölgesinde⁵ olalar **على**
الارائك متلون × tahtlar üstünde tekyelerde otu-
 ralar su'al cennetde ⁶ ay gün yokdur gölge kanda ce-
 vāb cennet ağaçlarınınun gölgesi 'arş nūrından ola ⁷
 fī-zulelin daḥı 'ulema katında ma'nā budur ki sāye-
 bānlar içinde oturanlar **لهم فيها ظلمة و**
⁸ **لهم ما يدعون** ××× vardur anlara cennetde dürlü dür-
 lü yimişler daḥı vardur anlara nesne ki ⁹ gönülleri
 dilese Ibni 'Abbas radiyā'llāhu 'anhū eyitdi cennetde
 cennet ehlinün ne nesne ki ¹⁰ gönüllerinden geçse he-
 nüz diline gelmedin hāzır ola Tañrı te'ālā eyide ki
 yā mü'min dise ¹¹ benden ne dilersin mü'minler gönlin-
 de ne varısa dileyeler Tañrı te'ālā ne dürlü dilegi
¹² varise vire eyide dilegüz virdüm bir ol kadar daḥı
 virdüm hitāb gele **هل رضيتم** ¹³ rāzī olduñuz mı
 eyideler yārab ol'a'tā ki bize virdün hiç kimseye virme-
 dün nice rāzī ¹⁴ olmayalum maḥ te'ālā anda daḥı ziyāde
 vireyim size

× Qur'ân, Yâsin sûresi, 56. âyet
 ×× Qur'ân, Yâsin Sûresi, 56. âyet
 ××× Qur'ân, Yâsin Sûresi, 57. âyet

eyideler bundan ziyāde ne ola eyide bundan ¹⁵ ziyā-
de oldur ki sizden rāzī olam hergiz hişm eylemeyem
dahı ziyāde gerekse uş ¹⁶ benden size selām olsun
× size ol rahīm ¹⁷
pāzişāhdan selām olsun ki rahmeti birle sizi uçmağa
23a koydu Ibn-i Abbās eydür ¹ cennet ehlinün ednāsınun
kapusunda yitmiş hācib ola feriştelere ziyārete gele-
ler hācibler ² eyideler mu'minler hurilerile şohbete
meşğüldür girü dönünüz bir zamandan gelesiz girü
³ döneler bir zamandan sonra geleler destür ola içe-
rü gireler Tañrının selāmını dostlarına ⁴ irişdüre-
ler eyideler ki Allāhü te'ālā eyitdi iy dostlarım
ben sizden rāzīyam siz dahı ⁵ benden rāzī olduñuz mı
Tañrının hediyesini dostlarına vireler girü döneler
ki ⁶ × andan münādi ni-
dā kıla ki ⁷ ehli
şimden girü size sağlık var hastalık yok dirlik var
ölüm yok yigit(lik) var kocalık ⁸ yok şāzlık var
kaygı yok sā'atden sā'at mübārek günden gün hōş yi-
mek ⁹ içmek var yabana varmak yok sümük balğam bit

× Kur'an, Yâsin Sûresi, 55. âyet

×× Kur'an, Yâsin Sûresi, 58. âyet

büre yok kir tonları eskimek yok ¹⁰ nefesleri tes-
 bîh ola terledükde müşk tıraşuh eyleye gegirdükde
 müşk rāyihası gele. ¹¹ anunıla ta'um hażmola cennet
 ehlinün sakalı olmaya teninde kıl eşeri olmaya ¹²
 meger saç ve kaş kirpük ola gözleri sürmeli ola cüm-
 lesi ādem kadlū ola altmış ¹³ arış 'Isā peygāmbere
 yaşlu ola otuz iki yaşında Yūsuf süretlü Dāvūd ā-
 vāz ¹⁴ lu Muhammed-i Mustafā hulklu ola Ebu Sa'īd-i
 Huzrī rivāyet kıldı Resūl hażretinden ¹⁵ ednasınun
 yitmiş iki kubbesi ola her biri bir dāne incüden
 her kubbede bir kürsī ¹⁶ ola kıızıl yūkütan her kür-
 sīde yitmiş kat döşek ola dībācdan sündüden ¹⁷ çov-
 resinde bālişler düzilmiş her birinde bir hūri otura
 23b her hūrinün egninde yitmiş kat ¹ hüllesi ola ol hul-
 leler içinde teni görine teninün içinde sūnūgi görine
 sūnūg ² içinde iligi görüne eger hūrilardan birisi
 bu dünyaya nazar kıla şavkından ay güneş ³ nūr mahv
 ola ve eger ağızından eger dünyāya bir katre tamdı ka-
 mu acı denizleri şirīn ⁴ şirīn olaydı bir rivāyetde
 eydür her mü'minün bir haymesi ola bir dāne incüden
⁵ ol haymenün vüs'ati altmış mīl ola her köşesinde x
 bir kürsī ola her

her kürsīde ⁶ bir hurī otura birbirini görmeye daha
cennet içinde dörd ırmak var biri südden ⁷ biri bal-
dan biri hamrdan biri şudan ba'zılar eyitdiler bir
ırmakdur dörd nesne ⁸ tabī'atın dutar hayatı virmek-
de şudur terbiyetde süddür şifā virmekde baldur ⁹
ferah virmekde hamrdur bākī ırmaklar ve şādırvānlar
ki vardır bustānlarda ve ¹⁰ sarāylarda akar ol dörd
ırmaktan münşe'ab olur amma zencebīl ve selsebīl ve
rahīk ¹¹ bīnarlar adıdur çün mü'minler uçmağa gireler
ol sūd ırmağından içeler zīra ki ¹² dünyede ol gızā
oldı andan bal ırmağından içeler zīra ki bal sebeb-i
gıfādur ¹³ andan şü ırmağından içeler zīra ki şü
sebeb-i hayātdur andan sonra hamr ır ¹⁴ mağından
içeler ayruk şussa ve kaygu olmaya Sa'd bin Müseyyeb
eydür Ebu Hüreyre ¹⁵ baña eyitdi *اسئل الله ان يحبس*
بني و بيته في سوق الجنة ya'nī Tanrıdan di-
lerüm ki ¹⁶ senünile beni cennet bāzārında cem' ey-
leye eyitdüm cennetde bāzār mı olur eyitdi beli ¹⁷
cennetde bāzār her cum'a günü cennet ehli anda cem'
24a olalar hüsn bāzārın kılalar ¹ 'arş altından bir yıl
kopa mü'minler üstine müşk ü fanber saçılā hulleler
yağa ol hulleleri ² giyeler buraklara bineler girü
evlerine geleler sarāylarına gireler 'avretleri

eyide vallāhi ki³ hüsnünüz ziyāde olmuş mü'minler
 eyiddiler sizün dahı ziyāde olmuş diyeler rivāyet de
 vardır ki⁴ kaçan cum'a günü olsa feriştelere burāk
 götürürler ol burāklarun kaadı ola çün mü'minler
⁵bineler burāklara uçalar yolda gideriken şekerden
 taşlara uğrayalar şekerler altından ⁶ ırmaklar revān
 olmuş ırmaklar kenārında gül lāle ve nesrin süsen ner-
 gis nīlüfer ⁷ benefşe ve reyhānlar tebessüm kılur a-
 ğaçlar budāğında bülbül kumrı durrāc hezār dāstānlar
⁸terennüm kılur burāklardan ineler ol yirde konalar
 ol sudan içeler ol kuşlar biryān ⁹ ola gele yiyeler
 girü burāklara bineler uçalar karşusunda taşlar gö-
 rine müşkden ¹⁰ zencebīl ve selsebīl ve rāhīk çeş-
 meleri anda akar ol müşk depelere kızıl yākūtdan ¹¹
 kürsiler var peygāmberler ve şehīdler oturmuşlar çün
 mü'minleri göreler izzet kılalar ¹² la' l kadehleri-
 le şerbet sunalar mü'minler içeler andan bir yıl ko-
 pa ol müşkleri ¹³ üstlerine savura andan nurlar yıl-
 dırım gibi berk ura nūr içinden ¹⁴ kadehler gele
 şerāben tahūr toptolu ola amma kadehler sunan görün-
 mez nidā gele ki iy dünyāda ¹⁵ içmeyenler iy dünyā-
 da lezzet bulmayanlar iy dünyāda riyāzet çekenler
 oruc dutduñuz ¹⁶ dil dudak tebredüb ciger biryān

kıldınız şimdi gerek ki şerāben tahūrıla iftār ¹⁷
kılāsız mü'minler eyideler ilāhī dünyede vā'de kıl-
24b mışduñ ki cennetde bize dīzāruñı gösteresin ¹ sentūñ
vā'düne hilāf yoğdur biz şarāb içmezüz tā dīzāruñı
görmeyince ² رومی اولکم دوزخست لهم عدد ³ من سوختم زین رنگ بوکه در افوار بقا
nāgāh bir pāre bulut gibi peyzā ola tiyb yağa ⁴ nūr-
lar pey-ā-pey berk ura bulut açıla hicāblar getürile
Hak te'ālā cemāli nūrın tecellī kıla ⁵ ayuñ ondördin-
ci gicesi gibi zāhir ola halāyık hayrān kalalar na'-
raları 'arşa ⁶ çıha kendüzlerinden bī-haber olalar
şerāben tahūrı içeler 'aklları başlarına gele 'ışk-
ları ⁷ ve zevkleri ve safāları ziyāde ola ilāhī lū-
fūñ ve keremūñ hakkıçūñ bu sözleri yazanlara ⁸ ve
okıyanlara ve işidenlere bī-çūñ ve bī-çigüne dīzāru-
ñı erzānī kıla ya Ekrame'l-Ekramīñ ⁹ çūñ Hak Subhāne-
hū ve te'ālā kıyāmet meydanında su'āl hisāb kıla
cennet ehli cennete ¹⁰ yazıla cehennem ehli cehen-
neme yazıla feriştelere halāyıkı süreler iki yol ay-
rıldığı yire getüreler ¹¹ andan bu hitāb gele
واما زوالیوم ایها المجرمون × ayrılıñuz bu gün iy
bed-kārılar ¹² dünyāda mü'minlerle bileydūñuz güris-

tānda bileyidūnuz kıyāmetde bileyidūnuz şimden girtü
¹³ayrılunuz ki ayruk birbirinüzi görmeyisersiz **أبْرَاهِيمَ**
الْمَجْرُومِ إِتَارُوا فَإِنَّ الْمُتَّقِينَ قَدْ فَازُوا¹⁴ çünkü bu nidāyı
işitdiler mütehayyir kalalar azāb ferişteleri gele-
ler dūzahī ¹⁵ leri ehl-i bihiştten cūzā kılalar çe-
kürge kuşu çekürge direr gibi dōstı dōstdan ¹⁶ ayıra-
lar atayı oguldan ayıralar kardaşı kardaşdan ayıralar
çün bunu göreler feryāz ideler¹⁷ vāveylāh vā hasretā
diyeler eyideler bārī bir zamān destūr virūnuz bir-
25a birimüzile ¹ kılalum nidā gele ki destūrdur vīdā' kı-
lunuz ki ayruk ebedī birbirinüz görmeyisersiz ² an-
dan kucuşalar yüzyüze varalar kırk yıl mikdārı ağla-
şalar gāh bī-'akl olalar ³ gāh ağlaşalar gāh ayıla-
lar andan nidā gele ki **إِتَارُوا بِرَبِّهِمْ** seçilü-
nüz imdi ⁴ iy mücrimler pes dūzahīlerün boynı kanrı-
luben sol yolu dutalar tamuya gideler behiştīler ⁵
sağ yolu dutalar uçmağa gideler haber de gelmişdür
ki tamu ehli üç gürüh ola yigit ⁶ ler pīrlər 'avret-
lar evvel pīrlər yürİYeler andan yigitler yürİYeler
andan 'avretler erenleri ⁷ sakalından dutup ilede-
ler 'avretleri saçından sürİYeler çün tamu kapusına
⁸ varalar eyideler ki bir zaman muhlet virūnuz nef-
sümüz çün ağlaşalum eyitdiler destūr ⁹ dur ağlaşun

ol kadar ağlaşalar ki gözlerinden ırmaklar revān ola
eger gemileri ¹⁰ bıraksalar yüride andan hiṭāb gele

ki ¹¹ **انه لكم** **الم اعهد اليكم بائني ادم ان لا تعبدوا الشيطان**
عدو بين وان اعبدون هذا صراط مستقيم × ya' nī di-

medüm ki size iy ¹² 'Ādem oğlanları şeyṭāna tapmañuz

ki ol size düşmendür āşikāre baña tapuñuz ki budur

¹³ **ولقد اضل منكم جهنم كثيرا افتم تكونوا تعقلون** toğrı yol

×× ya' nī bedürüstī ¹⁴ azdurdı şeyṭān sizden çok hal-

kı ¹⁵ **صده** 'aklinuz yokıdı ki düşmen sözine uyduñuz

××× **جهنم التي كنتم توعدهون اصلوها اليوم بما كنتم تكفرون** ××× ya' nī

budur ol ¹⁶ tamu ki size va'de kılınmışıdı girün im-

di bu gün küfrünüz sebebile eyiddiler ki biz şeyṭāna

¹⁷ **والله ربنا ما كنا مشركين** ×××× vallāhi tapmaduk

biz müşriklerden degüldük pes Ḥak te'ālā ağızlarına

25b ¹ mühr ura a'zāların söylede

اليوم نختم على افواههم و
اجاهم بما كانوا يكفرون ² **نقلنا ايديهم وشهد** ××××× ya' nī

ol gün ağızlarına mühr uravuz elleri söyleye ³ ayak-

ları tanuklık vire kesb eyledükleri günāhlara ikrār

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 60., 61. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 62. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 63., 64. âyet

×××× Kur'ân, En'âm Sûresi, 24. âyet

××××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 65. âyet

eyleye el eyide benümile ⁴ büt ziyāret iddi ayak e-
yide benümile büt öninde turdı baş eyide benümile
büt öninde ⁵ secde kıldı biçāre Ādemi dünyā sarāyın-
da kimünile dōstluk eyledise ol demde ⁶ kamusı yüz
döndüre ata oğuldan kardaş kardaşdan yüz döndüre

دروغای بود کاوش همی نیست رضای بود ⁷ یاری که همیشه
عمر همی آشنای ⁸ بیکانه چنان شد که نه سازد کسی که اندر

بود çün hüccet tamām ola ayruk ‘öZR kalmaya
zebānīlere ⁹ emr ola ki sürün tamuya girsünler her
bir zebānī bir def‘a birle yitmiş biñ ‘āsī ¹⁰ tamu-
ya düşüre bir niceleri od topuğına dak duta bir ni-
celeri dizine degin bir niceleri ¹¹ beline degin ve
bir niceleri boğazına degin ve bir niceler od içinde
şark ola od üstlerini ¹² kubbe gibi kaplaya nefes
çıkmağa yir kalmaya peygamber eyitdi getüreler dün-
yā ehlinden bir ¹³ kişi kim çok tena“ umda ola ve
hoşlık görmiş ola bir gez oda baturalar girü çıkalar
¹⁴ eyideler ki dünyāda hiç hoşluk gördün mi eyide
vallāhi hiç nesne görmedüm diye ¹⁵ bir gez tamuyı
görmeğile kamu hoşlığı unuda ‘azizler tamuyı zikr
eylemek katıdur görenler ¹⁶ hali nice ola anı görmek
katıdur girenler hali nice ola anda görmek düşvārdur
¹⁷ ebed kalanlar hali nice ola eger ol zebānīlerden
birisi bu dünyāya bir gez nazār kılayıdı

26a ¹dünyā halkı anuñ heybetinden helāk olaydı eger
 tamu yılanlarından bir yılan dünyāya bir gez ² ne-
 fes uraydı yir yüzünde hergiz ot bitmeyeyidi eger
 tamu ehli tonlarından bir tonı dünyāya ³ aşalardı
 kokusından dünyā ehli helāk olaydı eger tamu zen-
 cīrlерinden bir zencīr dünyā ⁴ tağları üstine koyar-
 lardı tağlar su gibi eriyeyidi eger zakkumından dün-
 yāya bir katre ⁵ tamaydı dünyā ehlinün ma'īšetī telh
 olaydı anlaruñ ta'āmları şarābları libāsları ⁶ od-
 lar ola kıyas id halleri nice ola Ebuzer PeyğāMBER-
 den rivāyet kıldı ki tamu ⁷ ehline açlık ğālib ola
 kamu 'azāblardan açlık 'azābı katı ola ağlaşalar ta-
 'ām dileyeler ⁸ zebānīler darī' virçler darī' bir
 otdur beriyyede biter kaçan deve yise boğazına durur
 öldürür ⁹ çün yiyeler boğazlarına dura su dileyeler
 oddan mağrabalarla hamim şuyı şunalar kaçan ¹⁰ ağız-
 larına yakın getürseler yüzleri mağrabaya düşe içe-
 ler bağursukları toğrana dükile ¹¹ pes döneler ze-
 bānilere yalvaralar zebānīler eyitdiler التم بانتم
نذیر size dünyāda peyğāMBERler ¹² gelmedi mi-
 di eyitdiler beli geldiler haber virdiler veli biz
 dutmaduk eyitdiler pes imdi nice zārī ¹³ kılursıñuz

çāre yokdur andan Mālike yalvaralar Mālik biñ yıl ¹⁴ cevāb virmeye biñ yıldan ¹⁴ sonra cevāb vire kim ¹⁴ vire

أنتم ما كنون siz dāyim kalanlardansız andan eyideler Tañrıya ¹⁵ yalvaralum andan yigrek yalvarası ¹⁵ yokdur eyideler ¹⁵ ربنا غلبت علينا شقوتنا ولنا قرمًا ضالين

x ¹⁶ İlāhī bizüm şekāvetimüz gālib oldı azğunlardan olmışuz bitdük ilāhī bizi bundan çıkar ¹⁷ eger girü

ma^c şiyet kılursavuz zālimlerden olavuz diyeler cevāb ¹⁷ gele ki

26b ¹⁸ اِخْسُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ya^c nī hōr oluñ 1-

rak oluñ ayruk baña söylemeñ andan sonra söylemeye-
ler āvāzları it āvāzı ² gibi ola kamu hayrdan nevmīd

olalar iy kardaşlar tamu^c azābını tamām vaşf eylemek ³ maktūr-ı beşer degüldür velākin muhtasar-ı kelām

budur ki Peygāmbir^c aleyhi^c s-selām buyurdu ³ إِنَّ نَارَكُم

⁴ جزء من سبعين جزءاً من نار جهنم ⁴ bedürüstī bu o-
duñız ki dünyāda vardur ⁵ cehennem odınuñ yitmiş cü-

zünde bir cüzdür dahı bu dünyā odını yitmiş gez rah-
met ⁶ suyuyla yudılar andan sonra dünyāya virdiler

haberde gelmişdür ki eger tamudan bir ⁷ kişi çık-
lardı dünyā odına bırakalardı yitmiş yıl uyıyadı bir

yanından bir ⁸ yanına dönmeyeyidi bundan kıyas ey-
lemek gerek tamu 'azābı ne miqdārdur ilāhī rahmetü-
nile ⁹ biz za'ifleri ol 'azābdan saklağıl Yā Erha-
me'r-kāhimin **لطمنا على قلوبهم ولوننا**
اعينهم فاستبقوا الصراط فان يبصرون × eger
dileseyidük mahv ¹¹ kılایدük ol kāfirlerün gözleria-
ni pes ivelerdi yola yürimege nice görelerdi yolu

¹²şimdiki görür göz virdük kanda dilese giderler
niçün şükr kılmazlar **لطمنا على قلوبهم ولوننا** ¹³

مكاشفهم فما استعاضوا بالهوان والرجوع × eger
dileseyidük ki sūret ¹⁴ lerini mesh kılایدük ya'ni
tağyir kılایدük durdukları yerde cemād olalardı yā
hayvān ¹⁵ niteki bunlardan ilerüki halkı mesh eyle-
dük bunları dahı kılایدük ne ilerü gitmege tākat-
¹⁶ları olayıdı ne girü gitmege çün bu işleri bunlara

kılmadük niçün şükr eylemezler **ولوننا** ¹⁷
نعمره نذكهم في الخلق افلا يعقلون ××× kime ki uzun

27a 'ömr virsevüz evvel yaradıldıuğı hāle ¹ dönderüvüz
'akl ve fehmi ve kuvveti gider öglancuk gibi olur
pes ol kāfirlerün 'aklı ² yok mi ki bileler ol

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 66. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 67. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 68. âyet

kâdir ki âdem oğlanlarını pîrlikden sonra taflıyyet
 hâline dönderür ³ kâdir degül midür ki ölümden son-
 ra diri kıla ba'zılar eyitdi murād nünekkisden (2) günah
 gitmekdür ⁴ ya'nī çün mü'minler pîr olsa andan kalem
 ref' günâhlar yazılmaz niteki oğlancuklar günâhı ⁵
 yazılmaz Peygâmbir 'aleyhi' s-selâm eyitdi Hak te'âlâ
 buyırdı ki ان اضرفى ⁶ الشيب نورى وانا استجب
 نوري بناربي ya'nī pîrlik benüm nurum durur inanu-
 ram ki nurumı nâre ⁷ yanduram hikâyet bir gün Emirü'l-
 Mü'minîn 'Ali radiyallâhu 'anh bir yirden geçerdı gör-
 di ki bir ⁸ pîr bir küşede düşmiş gözleri görmez ol-
 mış zarî zarî iniler 'Ali eyitdi iy pîr senün ⁹ vak-
 tün tamâm olmuş şimden ölüm arzula ki saña ölüm yeg-
 dür dirilikden ol pîr boğazı ¹⁰ içinden söyledi ki
 iy yigit sen kimsin eyitdi ben 'Ali bin Ebu Talib e-
 yitdi iy 'Ali ¹¹ dîriğâ ki ben seni nesne bilür şa-
 nurdun sen hōz nādān imişsin 'Ali eyitdi iy pîr ¹²
 nice nādānlık gördün eyitdi nādānlık degülmi ki ba-
 nâ eydürsin ölüm arzu kııl ben nice ¹³ ölüm arzu kı-
 layım ki kamu ölenler benüm halümi arzular zirâ ki
 cemî' fuzûllık bağundan gitdi geçen ¹⁴ günâhum çün
 ağılaram kalem benden mürtefi' oldu erhame'r-râhimîn

günde baña nazar kılur eydür ki ¹⁵ utanuram senün
seybetünden ki oda yanduram dir bundan yigrek ne
hal ola andan 'Ali eyitdi ¹⁶ iy pîr ma'zur dutğıl

ki ben haṭā kıldum söz oldur ki sen didün **قوله**
وما ينفعني له ان هو الا وما علمناه الشره ¹⁷
ذكره قران مبين × yanî kâfirler peygâmbere

27b şâ'irdür dirlerdi ¹ Hak te'âlâ eyitdi biz Muhammede
şî'r öğretmedük dahı âna şî'r gerekmez degüldür bu

Kur'an ² illâ zikrdür ya'ni pend ve nasihatdür Tañ-
rı vahyidür **قوله لينذرن كان حيا** × viribi-
dük ³ Muhammedi tā ki korkıda bu Kur'anile anları

ki gönülleri diridür zira ki Kur'andan menfa'ti ⁴
anlar dutar **و بحق القول على الكافرين** ××× dahı kâfirle-

re 'azâb lâyıq ola bes Muhammedi ⁵ bu nesneleriğün
viribidük şî'r eyitmekğün viribimedük âna şî'r ge-

rekmez şî'r muttekiler ⁶ sözi degüldür niteki Pey-
gâmber buyurdi **لان يتلى هوف احدكم قبيها خير من ان يميتي**

⁷ **سيرا** ya'ni sizden birinüzün karnı irinile tolmak
yigrekdür andan ki şîrle tola ve dahı ⁸ bir yirde

buyurdi **الحياة والسر عبتان من الايمان والبداء البيان من النفاق**

× Kur'an, Yâsin Sûresi, 69. âyet

×× Kur'an, Yâsin Sûresi, 70. âyet

××× Kur'an, Yâsin Sûresi, 70. âyet

ya'nî⁹ hayâ ve sukût iki budakdur imândan hayasuz-
lık şâ'irlik iki budakdur nifâkdan¹⁰ dahı peygamber
buyurdu ki mi'rac gicesi bir kavm gördüm dudaklarını
sindularıyla keserler¹¹ eyitdüm yâ Cebre'il bunlar kim-
dür eyitdi şâ'irlerdür **قوله** اولم يروا انا خلقنا لهم **عملت ايدينا انما فهم لوجا مالكون**¹² × ya'nî gör-
mediler mi ki biz yaratduk anlaruñün¹³ ol nesnele-
ri ki kuâretümüz işledi ya'nî ol dâbbelerden ki bun-
lar ana mâlikdür meselâ¹⁴ at deve fîl gibi **قوله** ×× ya'nî musah-
har¹⁵ kılduk ol kuvvetlü cânverleri bunlara ba'zı-
sına binürler ve yük ururlar ve ba'zısından¹⁶ yir-
ler dahı nice dürlü menfa'atler görürler **قوله** ××××× dahı
يشكرون¹⁷ **قوله** اولم يروا انما هي افعال
hâsıl olur ol develerden bunlara menfa'atler yünin-
28a den südinden etinden¹ bes şükr eylemezler mi Tanrı-
ya ol ni'etleriçün **قوله** واتخذوا من دون الله الهة **قوله** ×××××² ya'nî müşrikler Allâhdan gayrı ma'-
būd idinürler idinürler şâyed ki kendülere ol bütler

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 71. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 72. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 73. âyet

×××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 74. âyet

yarı kıla diyü ol bütler ³ hōz anlara yarı virmege
güçleri yitmez "ācizlerdür ⁴ قولهم لا يستطيعون
⁴ نصرهم وهم ⁵ ol müşrikler bütlü-
lerün leşkeridür hāzır olmış ya'nī bütler önünde ⁵
durub hizmet kılurlar bunlarun anlara fayidesi yok
yahūz ma'nā budur kim kıyāmetde her kavm ⁶ ma'būdi-
yile kopısarlar bütalara tapanlarile kopalar daha ta-
muya gideler niteki Tañrı te'ālā buyurdu ⁷ انکم وما تعبون
من دون الله حسب جهنم قوله فلا يجزيك قولهم انا نعلم ما
⁸ يرون وما يعقلون ⁹ ya'nī yā Muhammed kaygılandur-
masun seni ol müşriklerün sözi ⁹ ya'nī saña şā'ir
didükleri daha seni tekzib eyledükleri biz bilürüz
anlarun gizlü söz ¹⁰ lerin daha aşikāre sözlerin pes
melül olma biz bildüğümüz yeter ¹¹ قوله اولم ير الانسان
من زطفة فاذا هو خصيم مبين ¹² و ضرب لنا مثلا و خلقنا
¹² ya'nī bu ayetün sebab-i ¹³ nüzüli oldur ki Ubey bin
Halef la'netüllāh bir gün Peyğamber katına vardı e-
linde çürük sünük ¹³ var eyitdi yā Muhammed ölenler
girü dirülür dirsın şöyle ölen sünük nice dirülür

× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 75. âyet

×× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 75. âyet

××× Kur'ân, Yâsin Sûresi, 76.,77. âyet

didi ¹⁴ andan ol çürük sünügi ovdı üf didi yile vir-
 di eyitdi bunun kim diri kılur didi andan Peygamber
¹⁵ 'aleyhi's- selām eyitdi **اللَّهُ بِعَيْبِكَ ثُمَّ يَبْعَثُكَ**
 ya'ni Tañrı seni dirilde andan tamuya ¹⁶

viribiye didi ol mel'un kaqıdı eyitdi **واللّٰق**
لَا قَتْلَكَ Lāt haqqıyıçün seni ¹⁷ öldürem didi Peygām-
 ber eyitdi **لَا بَلَّ أَقْتَلَكَ وَأَسْتَيْدُكَ إِلَيَّ**
 ya'ni belki ben seni öldürem

28b tamuya ¹ viribiyem didi andan sonra Peygamber bir
 gün geçeridi görđi ol mel'un bir at bislerdi ² eyit-
 di bu atı bisleyüp nidersin eyitdi beslerem ki binem
 varam seni öldürem ³ Peygamber eyitdi belki ben seni
 öldürem bunu didi dañı gitdi bir zaman geçti Uhud şa-
 zāsı ⁴ oldı Ubey bin Halef Mekke leşkeriyle anda geldi
 çok harb oldı iki leşker karıştı ⁵ Peygamber leşker
 içinde **Ubey** bin Halefe uğrayu geldi harbeyile boynına
 urdı boynından ⁶ kan akarıdı feryāz kılup diridi ki
قَتَلَنِي مُحَمَّدٌ Ebū Süfyān ki emir-i leşkeridi ⁷ eydür
 iy bī-hamiyyet bu kadar yaradan ne iğnürsin Lāt ve
 Menāt haqqıyıçün bir oğlancuk ⁸ oynarken bu kadar
 yaradan ağlamaz **Ubey** bin Halef eyitdi anuñçün ağlaram
 ki Muhammed ⁹ baña eyitdi bir zahmda vallāhi seni bu
 at arhasında öldürem didi bilürem ki ol yalan ¹⁰ söy-
 lemez bu gün baña bir zahm urdı ki ağusı yürekda sancır

11 diridi ol zahmdan öldi ve **واولاه قتلنى محمد**
 اولم 12 bu āyet anūn cevābında nāzil oldı **ذهب الى النار**
 bilmedi bu kāfir ki biz **اولم يعلم هذا الكافر**
 yaratduk anı 13 bir katre nuḫfeden el ayak virdük
 görür göz virdük söyler dil virdük 14 'akl fehm vir-
 dük şükr olmayasıda **انما** hāsm oldı āşikāre cidāl
 kılur 15 hüccet eyler kıyāmete inkār kılur dahı bize
 mesel getürdi çürük sünügi kendü yaradılduğunu 16 u-
 nutdı bilmedi ki neden yaradıldı **قال من يحيى العظام**
 eyitdi ki kim 17 bu sünükleri ki **وهي رميم**
 ramim olmışdur **قل يحيىها الذي انشاها اول مرة وهو لجل**
 29a 1 **خالق عليم** ×× yā Muhammed dirilde sünükleri ol Hā-
 lık ki yaratmışıda ol sünükleri evvel 2 kertede ol Hālık
 her nesneyi bilür kādirdür bir katre şudan şuret
 düzdi 3 kādirdür ki toprakdan dahı şuret düze hiç
 muşavvir şudan şuret düzemez 4 ānennā toprakdan dü-
 zer meselā her kişi şuret düzer bir küze-ger topra-
 ğı suyla yoğurur 5 balçık eyler andan küze düzer
 bir zaman ol küzeyi isti'māl ider kaçan ki sına sak-

× Kur'an, Yâsin Sûresi, 73. âyet

×× kur'an, Yâsin Sûresi, 79. âyet

sıların ⁶ cem' eyleyler döger toprak eyleyler andan girüer andan
kūze düzer pes Hak te'ālā kādır degül midür ki ⁷ toprak
rak olan sünükleri cem' eyleye dahı girü cān vire ⁸
beli kādirdür ⁸ **الذی جعل لكم من الشجر الاطهر ناراً فاذا انتم منه**
توقدون × ya'nī ol Tañrı ki sizinçün ⁹ yaş ağaçdan od
çıkardı ki siz ol ağaçdan yandurasız İbni 'Abbās ey-
dür ki ğarb ¹⁰ vilāyetinde iki ağaç vardur biri merh
biri ğifār kaçan od gerek olsa her birinden ¹¹ bir
misvāk kadarı keserler suyu akariken birbirine sürer-
ler Allāh emrile od çıkar şecere-i ahđar didügi oldur
ba'zılar eyitdi kamu ağaçda vardur eger od olmayaydı
suyı ¹³ kendüye çekmeyeyidi odıla su zıddur ol kâ-
dirdür ki iki zıdd bir mahalde cem' eyleye ¹⁴ kādır-
dür onları girü diri kıla **اوليس الذي خلق السموات والارض**
مثلهم بل هو الخلاق العليم ¹⁵ **ان يخلف**
×× ya'nī ol Tañrı ki yaratdı gökleri ¹⁶ dahı yirleri
kādır degül midür ki anlarun gibi halk yarada beli
ol Hālikdür ne dilese ¹⁷ yaradur 'ālimdür çün yir
gök ki a'zām-i mahlūkdur anı yaratdı ölüyi diri kıl-
29b mağa kādır ¹ degül midür **انما امره اذا اراد شيئا ان يقول له**
كن فيكون ××× bedürüstī Tañrı te'ālānün ² emri

× Qur'ân, Yâsin Sûresi, 80. âyet

×× Qur'ân, Yâsin Sûresi, 81. âyet

××× Qur'ân, Yâsin Sûresi, 82. âyet

budur ki kaçan bir nesnenün almağın dilese ol dirde-
 lur āna hīç nesne düşvār ³ degül ālete ihtiyācı yak
 bir gez emr kılur kamu ma' dūmlar vücūda gelür ⁴ 'Ü-
 zeyr Peygāmbere 'aleyhi's-selām bir gün eşegine binüp
 gideridi zuhr vaktinde bir harāb köye ⁵ irişdi gördü
 ki divarları yıkılmış evleri vīrān olmuş içindeki ā-
 demīler ⁶ ve hayvānlar kurmuş sūnūkları ve kefenleri
 çürümüş güneşe karşı yaturlar 'Üzeyr a.m. ⁷ bir dem
 divar dibine kondı eşegini bağladı kendü dīvār gölge-
 sinde oturdu bilebinde ⁸ birez yaş üzüm varıdı sıra
 eyledi çanaka koydu dahı etmegini serīd eyledi kodı
 ki ⁹ ıslana kendü dahı armışıdı diñlene andan ta'am
 yiye arkasın dīvāra virdi ¹⁰ ol vīrān evleri ol eski
 sūnūkları ol tağılmış kılları teferrüç kılurdu. ¹¹
 te'accüb kıldı Tañrının hikmetini andan eyitdi *انی کی*
یہی ہوا بدلتا ya'nī kaçan dirilde ¹² Tañrı te'ālā
 bunları sūnūkları dağılmış derileri çürümüş zihī
 kudret ki bunları diri ¹³ kıla didi çün bu endişe
 gönünden geçdi Hak Te'ālā 'Üzeyrün cānını kabz ey-
 ledi ¹⁴ yüz yıl anda yatdı bu yüz yıl içinde Benī
 İsrā'ıl arasında çok vakı'alar oldu çok ¹⁵ dürlü teb-
 dīl tağyīr oldu hīç kimesne 'Üzeyrün kandalığın bil-
 medi yüz yıldan sonra ¹⁶ Hak te'ālā 'Üzeyri diri

kıldı nidā geldi ki yā 'Üzeyr ne kadar yatdun eyitdi
 bir gün çün ¹⁷ göge bakdı girü güneş ikindü yirinde
 eyle şandı ki henüz o gündür eyitdi bir gün tamām
 30a ¹ yatmadum nidā geldi ki yüz yıldur sen bunda yatur-
 sın nażar kıl ta'āmuña ve şerābuña ki henüz ² nice
 tazedür gördi ol şıra henüz taze ol serid ıslanma-
 mış 'Üzeyr ta'accüb kıldı ³ nidā geldi ki eşege na-
 żar kıl nażar kıldı gördi ki eşek ölmüş sünükleri çü-
 rimiş kılları tağılmış ⁴ nidā geldi ki iy hayvān tur
 Allāh emrile ol çürük sünükler yirlü yirinden hareket
 eyledi bir ⁵ arada cem' oldı terkib oldı ol çürümüş
 tomarlar ol tağılmış kıllar yirlü yirinde bitti ⁶ a'
 zāsı tamām oldı andan cān geldi yirinden örü turdı
 ağırđı çün 'Üzeyr bu kudreti ⁷ gördi eyitdi yakīn
 bildüm Allāhu te'ālā her nesneye x kādirdür 'ilme'l-
 yakīn varıdı 'ayne'l-yakīn ⁸ dahı hāsıl oldı 'Üzeyr
 eşegine bindi evine vardı oğlanları ak sakallı olmış
 kendü ⁹ henüz kara sakallı bu hikāyetden ma'lūm oldu
 ki Hak Subhānehū ve te'ālā kıyāmetde ölmüşleri ¹⁰ di-
 ri kılmāğa kādirdür *قوله هو سبحانه الذي بيده ملكوت*
كل شيء واليه ترجعون ¹¹ sūbhāne kelime-i tenzihdür

x Metinde, نسيه (nesye)

xx Kur'ān, Yāsın Sūresi, 83. āyet

ye kälime-i ta'accübdür ya'ni münezzeḥ Tañrı ki kud-
retindedür nesnenün meleküt ¹² yahüd 'aceb pädişāḥ
ki kudretindedür meleküt imdi meleküt milk ma'nāsi-
nedür niteki rahmüt ¹³ rahmet ma'nāsinedür bunda
melekütü külli şey'in iki ma'nāyadur ma'nā budur kim
her nesnenün pädişāḥ ¹⁴ lıḡı girü andan yaña döniser
siz kıyāmet güninde ne dürlü 'amel kılduñuzsa anuñ
ḥazretinde ¹⁵ 'arz olısar ḥisāb virüp cezā olısansız

ve'l-ḥamdü li'llāhi ve şalle ve ş-salātü 'ale'llāh
fī evveli Receb sene semāne ve ḥamsīne ve semāne
mi' e

B İ B L İ Y O G R A F Y A

1. Akalın Mehmet, Târihî Türk Şiveleri, Sevinç Matbaası, Ankara 1979
2. Caferoğlu Ahmed, Türk Dili Târihi II, İstanbul Univ. Ed. Fak. Yayınlarından no: 1072, İst. 1964
3. Çağatay Saadet, Türk Lehçeleri Örnekleri, Ankara DTCF yayını 1963 (ikinci baskı)
4. Dânişmend İsmail Hâmi, İzahlı Osmanlı Târihi-Kronolojisi, İst. 1947, I.C
5. Ergin Muharrem, Dede Korkut Kitabı II, İndeks-Gramer, Ankara 1963
6. Ergin Muharrem, Türk Dil Bilgisi, İst. Üniv. Ed. Fak. Yay. no: 785, İstanbul 1972
7. Ercilasun Ahmet Bican, Kutadgu Bilig Grameri-Fiil, Gâzi Üniversitesi Yayınlarından no:33 Ankara 1984
8. Hacıeminoğlu Necmettin, Sa'lebî'nin Kıyasü'l-Enbiyasının Tercümesi Üzerinde Bir Gramer Denemesi:Fiil Kip Zaman ve Çekimi, TDİD xııı (1964) s. 99-122
9. Korkmaz Zeynep, Sadri'd-dîn Şeyhoğlu, Marzubân-nâme Tercümesi, Giriş-İnceleme-Metin-Sözlük-Tıpkıbasım, DTCF yayınları sayı:219, Ankara 1973
10. Korkmaz Zeynep, Eski Anadolu Türkçesinde Aslı Ünlü Uzunlukları, DTCF Dergisi xxvı/ 1-2, s.49-84

11. Köprülüzâde Mehmed Fuad, Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar, İst. 1934, s. 192-203
12. Köprülüzâde Mehmed Fuad, Selçûkîler Devri Edebiyatı Hakkında Bazı Notlar, Hayat Mec. ıv/103 (1928) s. 488 ve ötesi.
13. Levent Agâh Sırrı, Türk Dilinde Gelişme ve Sadelleşme Evreleri, TDK yayını 182, Ank. 1968 a.basım.
14. Levent Agâh Sırrı, Türk Edebiyatı Tarihi, I.cilt, Ankara 1973
15. Mansuroğlu Mecdud, Anadolu'da Türk Yazı Dilinin Başlaması ve Gelişmesi, TDİED ıv/3 (1951), s.215-229
16. Olgun Bursalı Mehmed Tahir, Osmanlı Müellifleri, c.II, İstanbul 1933
17. Topaloğlu Ahmet, Kur'ân Tercümesi, II. cilt, İstanbul 1978
18. Timurtaş Faruk Kadri, Eski Türkiye Türkçesi, İst. 1981
19. Uzunçarşılı İ.H., Anadolu Beylikleri, İst. 1937 s. 135
20. Uzunçarşılı İ.H. Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu Karakoyunlu Devletleri, Ank. 1984 TTK Basımevi 3. baskı.
21. Uzunçarşılı İ.H. ,Germiyan Oğulları maddesi, İslâm Ans. C.IV, s. 767-770

L Ü G A T L A R

1. Anterî-i Kebîr, İst. 1923, Matbaa-i Âmire
2. Devellioglu Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara 1970
3. Hasan Amîd, Amîd, Tahran 1343, Çaphâne-i İlmî
4. Muallim Nâci, Lûgat-ı Nâci, İstanbul 1978
5. Şemseddin Sâmi, Kâmûs-ı Türki, İstanbul 1978
6. Tarama Sözlüğü, T.D.K. Yayınları, Ankara 1963
7. Ziya Şükun, Farsça-Türkçe Lûgat Gencine-i Güftar Ferneng-i Ziya, İst. Milli Eğitim Basımevi, 1984 3 c.